

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ГРУЗИНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ВГО «АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СТАТУСУ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

***Вплив війни на правоохоронну,
соціальну та демографічну сфери:
стан та перспективи***

***Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
(16 червня 2023 р.)***

**УДК 351:355.01(477)
В 80**

*Рекомендовано до друку Науковою радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 11 від 17.08.2023 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

НАЛИВАЙКО Лариса Романівна, проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;

ОРЛОВА Олена Олександрівна, доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

ЧЕПЕК-ТРЕГУБЕНКО Ольга Сергіївна, доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

МІНАКОВА Євгенія Валеріївна, доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

ЛАВРЕНКО Дар'я Олександрівна, викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

ЛЕБЕДЄВА Юлія Владиславівна, викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

В 80 Вплив війни на правоохоронну, соціальну та демографічну сфери: стан та перспективи: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 червня 2023 р.). Дніпро : ДДУВС, 2023. 82 с.

Містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Збірник буде корисним для науково-педагогічних працівників, які цікавляться проблематикою стану та перспектив різних сфер діяльності в умовах воєнного стану, а також для здобувачів вищої освіти при підготовці до навчальних занять з правничих дисциплін і їх поглибленого вивчення.

Редакційна колегія не несе відповідальності за матеріали, опубліковані у збірнику. Всі матеріали надані в авторській редакції.

ЗМІСТ

Голобутовський Р. З., Петриченко К. С. ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СПРАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	6
Ільков В. В., Кравчута Д. А. ДІЯЛЬНІСТЬ СУДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	8
Ільков В. В., Попад'їна М. В. АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ.....	10
Верба І. О., Галушко Р. В. ТЕОРІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ.....	13
Горбалінський В. В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	15
Zadalya D. K., Gubareva P. V. AUTONOMY: CONCEPTS AND TYPES.....	18
Zadalya D. K., Leshchenko A. S. EXECUTIVE PROCEEDINGS AS PROTECTION OF CITIZENS' RIGHTS.....	20
Задаля Д. К., Тен К. Р. ОРГАНИ, ПОСАДОВІ ОСОБИ, ЯКІ НАДЛЕНІ ЮРИСДИКЦІЙНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ В СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА РЕЧОВИН.....	22
Іваниця А. В., Давиденко Д. В. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ.....	24
Іваниця А. В., Коптєвський О. Ю. ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ ДО ЄСПЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	26
Іваниця А. В., Кравчута Д. А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ.....	28
Коренев А. О., Федорченко М. В. ВИДИ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗГЛЯДУ.....	30

Minakova Ye. V., Artemyeva K. D., Kuc I. I. PROBLEMS OF EXECUTIVE PROCEEDINGS IN THE ADMINISTRATIVE PROCESS OF UKRAINE.....	32
Мінакова Є. В., Кравчута Д. А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	35
Мінакова Є. В., Овчаренко В. М. КОНСТИТУЦІЯ І ПРОБЛЕМА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	38
Мінакова Є. В., Шеремет А. В. ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	40
Мінакова Є. В., Шубна Д. В. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ. ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	42
Nikolaychuk S. V. PROBLEMS OF ANTI-CORRUPTION POLICY IMPLEMENTATION IN UKRAINE.....	43
Ніколайчук С. В., Юдіна М. С. ДИСЦИПЛІНАРНІ СТЯГНЕННЯ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ.....	45
Орлова О. О., Гіль В. Р. МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВІ ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	48
Orlova O. O., Kravchuta D. A. FEATURES OF THE PROTECTION OF THE RIGHTS AND INTERESTS OF PERSONS, VIOLATED BY PUBLIC AUTHORITIES AND THEIR OFFICIALS.....	50
Орлова О. О., Федорченко В. М. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ АКТИВ-ДОКУМЕНТІВ.....	52
Sidorova E. O., Synko K. V. GENERAL CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATIVE OFFENSES IN TRANSPORT.....	54

Степаненко К. В., Роменська К. І. МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....	57
Чепік-Трегубенко О. С., Майборода А. С. ФУНКЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	59
Наливайко І. О. АНАЛІЗ ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЩОДО СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ТА ГАРАНТІЙ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	62
Задоя В. Є., Галушко Р. В. СУБ'ЄКТИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	65
Задоя В. Є., Овчаренко В. М. ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОМ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ОДЕРЖАННЯ ПОДАРУНКІВ.....	67
Лавренко Д. О., Матвєєва І. А. ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: ЇХ ВИДИ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ.....	69
Лавренко Д. О., Роменська К. І. МЕЖІ ЧИННОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ.....	71
Lebedeva Yu. V., Novak O. Ye. CONSTITUTIONAL AND LEGAL RESPONSIBILITY UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE.....	73
Лебедєва Ю. В., Роменська К. І. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАТУСУ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН, ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ТА БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ.....	76
Чалик В. Р., Кравчута Д. А. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОГО ДОПИТУ.....	78
Чалик В. Р., Роменська К. І. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ НАДАЮТЬ ДОПОМОГУ В ЗАПОБІГАННІ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	80

ГОЛОБУТОВСЬКИЙ Роман Зіновійович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук
ПЕТРИЧЕНКО Катерина Сергіївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СПРАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Процедура розгляду справ в Європейському суді з прав людини (ЄСПЛ) є однією з ключових складових системи захисту прав людини в Європі. У цій доповіді ми розглянемо основні аспекти процедури розгляду справ в ЄСПЛ, включаючи звернення до суду, відбір справ для розгляду, етапи процедури та виконання рішень суду.

Звернення до ЄСПЛ може бути зроблено особою або групою осіб, які вважають, що їх права, заявлені в Європейській конвенції про захист прав людини, порушені державою-учасницею. Індивідуальне звернення може бути зроблено після вичерпання всіх національних правових засобів, які передбачені для вирішення порушень прав. Групове звернення може бути зроблене організацією або групою осіб, які представляють загальний інтерес.

Після отримання звернення ЄСПЛ проводить перевірку на предмет відповідності формальним вимогам. Якщо звернення відповідає вимогам, справа розглядається у судовому порядку. Цей етап також включає відповідь держави-учасниці на заяву заявника та можливу участь третіх сторін (амікуси). ЄСПЛ вирішує, чи буде справа допущена до розгляду на відкритому засіданні суду. Сторони представляють свої аргументи та докази перед судом. ЄСПЛ аналізує факти, правові питання та висловлює своє рішення. ЄСПЛ виносить рішення на підставі своїх аналізів і розгляду справи на сутність. Рішення супроводжується обґрунтуванням, в якому пояснюється причина вибору певного рішення [1, с. 10].

Держава-учасниця, проти якої було винесено рішення, зобов'язана виконати рішення ЄСПЛ і забезпечити відшкодування збитків, якщо це необхідно. Виконання рішень контролюється Комітетом міністрів Ради Європи. Рішення ЄСПЛ має юридичну силу для сторін справи. Воно також може мати важливі наслідки для правопорядку і правової практики в державах-учасницях, оскільки створює прецедент, на який можуть посилатися інші аналогічні справи. Крім процедури розгляду справ, ЄСПЛ надає й інші механізми захисту прав людини, такі як застереження, усунення порушень прав, примирення та посередництво [1, с. 12].

Важливо підкреслити, що ЄСПЛ є незалежним судовим органом, який забезпечує захист прав людини в Європі. Рішення, винесені ЄСПЛ, є обов'язковими для держав-учасниць, і це сприяє зміцненню прав людини та правової культури в європейському просторі. Узагальнюючи, процедура розгляду справ в ЄСПЛ гарантує звернення до суду для осіб, які вважають, що їх права порушені. Вона забезпечує справедливий і незалежний розгляд справи, виділення обґрунтованого рішення та контроль за його виконанням. Це важлива складова системи захисту прав людини в Європі, що сприяє забезпеченню справедливості та додержанню зобов'язань держав-учасниць щодо захисту прав людини. Процедура розгляду справ в ЄСПЛ є відкритою та прозорою, що дозволяє сторонам представляти свої аргументи та докази. Рішення суду має авторитет і впливає на національне законодавство держав-учасниць. Крім того, виконання рішень ЄСПЛ контролюється, що забезпечує практичну реалізацію прав людини [2, с. 33].

Процедура розгляду справ в ЄСПЛ допомагає зміцнювати правову культуру в Європі, сприяє розвитку стандартів захисту прав людини та їх реалізації. Рішення суду відіграють важливу роль у формуванні правової практики і надають засоби для змін у законодавстві та політиці держав-учасниць з метою забезпечення ефективного захисту прав людини [3].

Загалом, процедура розгляду справ в ЄСПЛ є ключовим механізмом захисту прав людини в Європі. Цей судовий орган забезпечує незалежний і справедливий розгляд справ, видає обґрунтовані рішення та контролює їх виконання. ЄСПЛ відіграє важливу роль у розвитку правової системи та зміцненні захисту прав людини в Європі.

Список використаних джерел:

1. Європейський суд з захисту прав людини. URL : <http://ukrbukva.net/14709-Evropiyskiiy-Sud-po-zashite-pravcheloveka.html>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Пиріг Н. М. Особливості провадження по кримінальних справах у Європейському суді з прав людини та проблеми виконання їх рішень на території України. *Європейські перспективи*. 2013. № 11. С. 57-59.

ІЛЬКОВ Василь Васильович,
професор кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор
КРАВЧУТА Дарина Андріївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ СУДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні питання здійснення правосуддя в умовах воєнного стану набуває все більшого значення. Втручання військ держави-агресора на територію України призвело до ухвалення рішень, якими внесені зміни до ряду нормативно-правових актів, у тому числі щодо виконання процесуальних порядків щодо покарання осіб, винних у вчиненні військових злочинів. У свою чергу, зміст статті 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає, що на території, на якій діє воєнний стан, правосуддя можуть здійснювати лише суди, а безпосереднє скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Крім того, зміст ст. 10 зазначеного нормативно-правового акту передбачає, що припинення повноважень органів державної влади та інших державних установ, у тому числі судів, в умовах воєнного стану є неприпустимим [1]. Тобто, формально введення воєнного стану не впливає на процес здійснення судочинства в нашій незалежній державі.

Зауважимо, що Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо додаткового регулювання діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану». Зміст даного Закону дещо вдосконалює кримінально-процесуальне законодавство, яке діє в умовах воєнного стану, а саме: у разі об'єктивної неможливості виконання судом своїх повноважень керівнику відповідного органу прокуратури надаються певні повноваження судді щодо проведення слідчих дій для забезпечення досудового розслідування, продовження його строків і запобіжні заходи у вигляді тримання під вартою за певними положеннями, тісно пов'язаними зі вчиненням військових злочинів, до 30 днів. Зазначені норми діють лише під час дії воєнного стану та лише у випадках, коли суди об'єктивно не можуть виконувати свої повноваження [2].

Крім того, зазначаємо, що Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус судів» щодо зміни підсудності судів». Законом прямо передбачено, що у разі стихійного лиха, військових дій, антитерористичних заходів чи інших виняткових обставин робота суду може бути зупинена з одночасним

визначенням суду, який буду здійснювати правосуддя на території діяльності суду та знаходиться найближче на території до суду, роботу якого призупинено [3]. З огляду на цей закон України, зазначаємо, що на сьогодні визначено перелік судів в різних регіонах України, територіальна підсудність яких змінена у зв'язку з неможливістю здійснювати правосуддя в період дії воєнного стану.

Відтак, безпосереднє забезпечення здійснення правосуддя судами та уможливлення реальної доступності до правосуддя, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, визначається досить складним багатоаспектним питанням, що само по собі передбачає широкий спектр заходів та засобів, завдяки яким:

1) кожен має не лише реальну можливість звернутися до судових органів, а і дієво скористатися перевагами процедури судового розгляду та отримати належний захист своїх прав;

2) забезпечується реалізація конституційної вимоги щодо сталої системності правового порядку в організації та діяльності органів державної влади, зокрема і судових органів як державних інституцій, наділеними виключними владними повноваженнями у механізмі держави саме у сфері здійснення правосуддя [4, с. 453].

Слід зазначити, що у разі виникнення загрози життю, здоров'ю та безпеці відвідувачів судового засідання (суду), працівників суду та суддів повинно в обов'язковому порядку прийматися рішення відносно тимчасового зупинення здійснення судочинства відповідним судом. У свою чергу справи, визнані невідкладними, розглядатимуться безпосередньо за письмовою згодою всіх учасників судового провадження. Крім того, учасники процесу мають певну можливість клопотати про заочний розгляд справи, про відкладення у зв'язку з бойовими діями чи про розгляд справи в режимі відеоконференції. Відповідні заяви можна надсилати в електронному вигляді на електронну адресу суду або через особистий кабінет у системі «електронний суд», або ж поштою. При цьому слід зазначити, що судові засідання, на яких має розглядатися питання про обрання чи продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, відкладатися не можуть [5].

Також, було прийнято рішення про припинення проведення особистого прийому громадян керівництвом суду та обмежено допуск у судові засідання осіб, які не є учасниками судових засідань. Відповідне рішення було прийнято задля забезпечення безпеки учасників судових процесів і відвідувачів судів на період воєнного стану. Треба враховувати, що у зв'язку із введенням воєнного стану на всю територію України, доцільним є визначити даний факт поважною причиною для поновлення процесуальних строків в окремому провадженні.

Крім того, суд також постановив припинити особистий прийом громадян судовими розпорядниками та обмежити допуск у судові засідання тих осіб, які не являються учасниками судового засідання. Відповідні рішення прийняті для забезпечення безпеки учасників процесу та відвідувачів суду на період дії воєнного стану.

Отже, виходячи із вищевикладеного, можна зробити висновок, що повномасштабне вторгнення росії в Україну та введення воєнного стану на всій території країни не могло не відобразитися на судовому процесі наших судів. Внаслідок таких жахливих подій було вирішено внести зміни до нормативно-правових актів України, зробивши акцент на повноваженнях судової влади та загальне функціонування її діяльності, адже навіть у разі введення воєнного стану конституційне право особи на судовий захист не може бути обмежено.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. № 2111-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2111-20#Text>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій та статус суддів» щодо зміни підсудності судів: Закон України від 03.03.2022 р. № 2112-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2112-20#Text>.
4. Смокович М. І. Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: до питання законодавчих змін. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. С. 450-455.
5. Рекомендації судам першої та апеляційної інстанції на випадок захоплення населеного пункту та/або суду чи безпосередньої загрози його захоплення. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/war/Recomendatsii.pdf.

ІЛЬКОВ Василь Васильович,
професор кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор
ПОПАД'ІНА Марія Валеріївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ

Створення в юридичному процесі можна кваліфікувати як ключову речовину за допомогою системи ансамблю взаємозумовлених процесуальних вчинків. Можна погодитися з тим, що «процес і проведення співвідносяться як повальне і особливе. Створення – частка процесу, процес є сукупність виробництва» [1, с. 120].

Процес – це порядок розгляду справ. У процесі розгляду окремої, певної справи проводиться ансамбль процесуальних вчинків, передбачених законодавством.

Асоціація України та Євро Союзу становить труднощі європеїзації адміністративного права України, розглядаючи при цьому модифікацію окремих ВНЗ. У зазначеному контексті набуває абстрактне значення вивчення адміністративної юрисдикції як одного з інститутів адміністративного права. Віяння розвитку інституту адміністративної юрисдикції можуть бути відкриті за допомогою сукупності взаємозалежних правових понять, елементах її змісту.

Насамперед звернемося до думки «адміністративна юрисдикція», елементам цього словосполучення, як вони припускають впливові видання грамотних словників. Отже, термін «адміністративний» використовується у:

- провідному сенсі адмініструвати, тобто рулити установою, організацією, підприємством тощо;
- керувати;
- керувати бюрократично, з підтримкою наказів та розпоряджень, натомість певного управління [2, с. 8].

Порівняно органів правосуддя термін «юрисдикція» розуміється як поставлена законодавством сукупність можливостей для вирішення правових спорів та оцінки вчинків суб'єктів права з точки зору їх правомірності або ж неправомірності, що допускає підвідомчість і підсудність вирішуваних справ [3, с. 39].

Ще цей термін розглядається як право творити суд, розглядати та залагоджувати правові питання. До чого це область, яку поширюється це право [4, с. 926].

До цього слід додати, що картина орієнтується як поняття, що виникає за допомогою виділення сукупних симптомів в особистих думках і має спільні симптоми з іншими видовими думками.

Відповідно до визначення «юрисдикції» це поняття розуміється як поставлена законодавством сукупність правових ймовірностей належних муніципальних органів щодо вирішення правових спорів і справ про правопорушення, за оцінкою вчинків осіб або інших суб'єктів права з точки зору їх правомірності або неправомірності та використання юридичних осіб. У той самий час під юрисдикцією розуміється: як правова ймовірність судового укладання правових питань; як встановлено законодавством сукупність правових ймовірностей, відправлення правосуддя; як межі зон відповідальності того чи іншого суду чи іншого органу структури державної влади.

Іншими текстами, відповідно до сфери використання терміна «юрисдикція» відповідають належні думки: підсудність і підвідомчість.

Точне визначення структури адміністративного процесу необхідно для того, щоб, для початку, гарантувати ефективне регулювання елементах його виробництв і сприяти поліпшенню роботи різних ланок управлінського апарату, по-друге, кваліфікувати шлях подальшої трансформації адміністративно-процесуального законодавства.

Питання структури адміністративного процесу обґрунтовані самим характером даного вигляду процесуальної роботи, який передбачає важливе коло соціальних відносин – більш розгонистий, ніж той, який регулюється цивільно-процесуальним і кримінально-процесуальним законодавством.

У доктрині права під юрисдикцією розуміється поставлена законодавством або нормативним актом сукупність можливостей належних муніципальних органів щодо вирішення правових спорів та вирішення справ про правопорушення, тобто за оцінкою вчинків осіб або інших суб'єктів права з точки зору їх правомірності, використання юридичних покарань. Правовий практиці популярні інші причини використання адміністративних покарань. Довгий час законодавством України було враховано, що основою для накладення адміністративного стягнення та настання адміністративної відповідальності можуть бути і правопорушення.

У науковій літературі під юрисдикцією у різних інтерпретаціях розуміється законодавчо поставлена сукупність можливостей органів держави щодо укладання правових суперечок та справ про правопорушення, з оцінки вчинків суб'єктів права з погляду їхньої правомірності, використання юридичних покарань до злочинців. У цій постановці питання, виходячи зі здатності та потреби гарантувати відновлення порушених прав шляхом звернення до держави в особі її органів, наділених повноваженнями по відновленню прав, або ж за допомогою діяльної роботи цих органів, ховається значний правоохоронний потенціал, який за його наступної реалізації вважається одним з провідних системоутворюючих симптомів державної охорони права.

Змова може бути представлена як самостійне особисте право, наприклад і саме з його складових. Наприклад, право власності вироблено з трьох правових можливостей: володіння, застосування і постанови річчю, кожна з яких підлягає обороні.

Створення за зверненнями громадян щодо реалізації правий і легітимних інтересів в управлінській роботі містить декларація про життя а й унаслідок те, що це конституційне право громадян. Базою для появи даного вигляду виробництва є впливу громадян у зв'язку з реалізацією ними конституційного права у сфері державного управління. Визначення чіткого процесуального під час розгляду звернень громадян набуває сьогодні вагоме значення. У межах адміністративного процесу приймають розв'язання проблеми, пов'язані зі створенням використання заходів адміністративного примусу.

Здійснення адміністративної юрисдикції пов'язані з реалізацією адміністративно-правових норм, забезпечених санкціями. Адміністративна юрисдикційна діяльність – це процесуальна діяльність її учасників у зв'язку з реалізацією матеріальних норм адміністративного права. Адміністративною реформою в Україні адміністративну юстицію визначено як форму судового контролю за виконавчою владою.

При здійсненні цієї діяльності виявляються та фіксуються факти адміністративних деліктів. Проводяться розслідування щодо них, виконуються прийняті рішення та вирішуються питання, пов'язані з їх виконанням. Зміст адміністративної юстиції у тому, що її учасники виконують процесуальні дії, регламентовані адміністративно-процесуальними нормами, які забезпечують реалізацію правий і обов'язків учасників процесу.

Суть адміністративної юрисдикції відкривається крізь асоціація даного виду роботи з метою та завдання громадського управління. Це, насамперед, збереження цілісності створюваних у процесі управління правовідносин через знищення несприятливих умов, які утворюються з допомогою злочинів.

Водночас, юрисдикційний спосіб оборони виступає як примусового механізму адміністративно-правового регулювання, тобто частиною законної системи муніципального примусу. Дана робота виступає одним з видів юрисдикції, що має всі симптоми наданого методу охорони права за допомогою присутності порушень закону та спору, змагальності процедури розгляду справи та обов'язковості прийняття юрисдикційного акту.

Це поняття, як адміністративна юрисдикція судових органів, вимагає виваженого ставлення до себе законодавця, рівноважного підходу до змін і коригування, що в свою чергу виключить недотримання принципу правової визначеності, очікуваності, визнає універсальне право пана на судовий захист.

Список використаних джерел:

1. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя і конституційна юрисдикція в Україні. *Право України*. 2010. № 6. С. 34-44.
2. Іваненко Я. Л. Про види адміністративних неюрисдикційних проваджень. *Право України*. 2010. № 11. С. 240-247.
3. Єсімов С. С. Правові підстави застосування адміністративних стягнень. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Юридичні науки*. 2013. № 1. С. 5-9.

ВЕРБА Ірина Олександрівна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
ГАЛУШКО Ростислав Володимирович,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТЕОРІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

Проблема визначення функцій держави є однією з найважливіших у теорії держави і права. Кожна держава має перед собою завдання, на розв'язання яких вона спрямовує свої ресурси та зусилля. Деякі з цих завдань є суттєвими для держави і без них вона не може повноцінно функціонувати як важлива складова політичної системи суспільства.

Ці основні напрями діяльності держави, які виражають її сутність, завдання і цілі, називаються функціями держави. Розуміння функцій держави, їх форми, змісту і класифікації є предметом наукових досліджень і дискусій [1, с. 60].

Функції держави визначають її роль і призначення у суспільстві. Вони виражають сутність держави і її реальну роль у вирішенні основних питань суспільного життя. Основні ознаки сучасних функцій держави такі:

- Соціальне значення: функції держави мають важливий соціальний напрямок, як у внутрішній, так і в зовнішній сфері;
- Вираження сутності і призначення: функції держави відображають історичну сутність і соціальне призначення держави;
- Постійний характер: функції держави мають чітко визначений предмет і є постійними протягом тривалого існування держави;
- Методи і форми реалізації: реалізація функцій держави залежить від їх змісту, конкретних завдань і етапів розвитку суспільства;
- Закономірності розвитку: у функціях держави виявляються особливості та закономірності розвитку суспільства, включаючи соціально-економічні, політичні і духовні зміни [2, с. 56].

Функції держави можна класифікувати за різними підставами, наприклад, залежно від принципу розподілу влади: законодавча, виконавчо-розпорядча, судова, контрольно-наглядова. Державні функції можуть бути поділені на постійні та тимчасові в залежності від тривалості їх дії. Залежно від значення, функції держави можуть бути розподілені на головні та другорядні. Функції держави можна поділити на внутрішні та зовнішні, в залежності від сфери їх застосування.

Сучасні демократичні держави позиціонують себе як соціальні, де права людини та її життя є найвищою цінністю. Визначення функцій держави відбувається з орієнтацією на її соціальне призначення. Цей соціальний підхід був притаманний протягом усіх періодів, починаючи з появи цієї концепції. Функції держави, визначені її соціальним призначенням, є основними напрямами її діяльності [3, с. 33].

Напрями діяльності держави, які визначають її головні цілі на різних етапах розвитку, залежать від економічних, політичних, соціальних та інших умов її існування. Основні напрями діяльності мають об'єктивний характер і відповідають потребам громадянського суспільства. Реалізація цих напрямів є постійною та системною, проводиться протягом певного часу, щоб вирішити загальні завдання, необхідні для задоволення потреб суспільства і збереження його як цілісного правового інституту держави.

Отже, у теорії держави і права велика увага приділяється дослідженню функцій держави, і одним з ключових питань є визначення цього поняття. Наукова спільнота наголошує на необхідності уніфікації визначення функцій держави, оскільки існує багато різних дефініцій.

Функції держави залежать від історичних, політичних, соціальних та інших факторів, що впливає на наукові дослідження та саме визначення

цього поняття. Можна визначити функції держави як динамічні, що залежать від конкретного історичного етапу. Вони представляють собою основні напрями діяльності держави, які відображають її сутність і соціальне призначення. Ці функції спрямовані на управління суспільством і виконання поставлених перед нею цілей та задач.

Список використаних джерел:

1. Марущак О. А. Формування та становлення наукової категорії «функції держави». *Форум Права*. 2019. № 55 (2). С. 59-69.
2. Теорія права і держави: підручник. Харків : ТОВ «Одіссей», 2007. 448 с.
3. Нікітін А. В. Теорія держави та права: навч. посібник. К. : Ун-т «Україна», 2004. 158 с.

ГОРБАЛІНСЬКИЙ Володимир Володимирович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ
ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ**

Згідно із законодавством України органи публічної адміністрації мають повноваження приймати різні за змістом, формою, значенням правові акти, а саме індивідуальні та нормативно-правові, а також інші акти управлінської діяльності. З прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» публічна адміністрація може приймати й адміністративні акти [1].

В умовах військового стану питання якісної правотворчості та ефективного захисту прав, свобод та інтересів осіб від незаконних рішень суб'єктів владних повноважень є дуже актуальним. Важливого значення у захисті прав, свобод та інтересів осіб у сфері публічно-правових відносин відіграють адміністративні суди. Якщо відносно особи було прийнято рішення суб'єктом владних повноважень, то вона може просити в адміністративному суді про захист своїх прав свобод та інтересів шляхом, визнання такого індивідуального акту протиправним та вимагаючи скасування як всього акту або окремих його положень. Якщо у особи виникає сумнів щодо законності нормативно-правового акту, то вона може просити суд про захист своїх прав та інтересів шляхом визнання такого акту протиправним та не чинним. Ці способи захисту передбачені у нормах ст. 5 КАС України. Відповідно адміністративний суд при вирішенні справи може прийняти рішення і захистити права, свободи та інтереси особи шляхом визнання протиправним та скасування відповідного акту чи окремих його положень, як передбачено у п.1-2 ч.2 ст. 245 КАС України [2].

Відповідно до загальних положень КАС України, адміністративний суд зобов'язаний забезпечити повний захист прав, свобод і інтересів особи. Зокрема, суд повинен визначити, чи є протиправним акт суб'єкта владних повноважень, що оскаржується, в цілому (або окремі його положення) і прийняти рішення про його скасування або визнання не чинним. КАС України передбачає, що у разі визнання нормативно-правового акту протиправним, він має бути визнаний не чинним, при визнанні індивідуального акту протиправним – він підлягає скасуванню [2].

Обираючи вищенаведені способи захисту, адміністративний суд повинен прийняти законне та обґрунтоване судове рішення, що вимагає від суду встановити, який вид рішення суб'єкта владних повноважень оскаржується, чи прийняте рішення у спосіб та у межах компетенції суб'єкта владних повноважень і чи є підстави для його скасування або визнання не чинним.

Вирішуючи питання про визнання протиправним та скасування індивідуального акту, адміністративний суд також повинен визначити чи є підстави вважати такий акт протиправним. Поряд з цим, прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» вводить термін «нікчемний акт», що на нашу думку не є коректним і призводить до ускладнення розуміння співвідношення з таким поняттям, як протиправний акт. Як впливає зі змісту Закону України «Про адміністративну процедуру», нікчемний є акт, який по суті є недійсним, адже не відповідає вимогам закону і не потребує визнання його таким у судовому порядку [1]. Однак, якщо такий акт було прийнято, і він не оскаржується, чи не є порушенням законності прийняття адміністративним органом такого акту та його дія? Тому, вживання відносно акту, який було прийнято з порушенням закону терміну «нікчемний» призводить до плутаними і підміни понять в контексті законності та протиправності такого акту.

Важливого практичного значення для захисту прав, свобод та інтересів осіб при оскарженні рішень суб'єктів владних повноважень також мають питання розмежування нормативно-правових та індивідуальних актів.

Нормативно-правові акти містять норми права, тобто загальнообов'язкові положення, тоді як індивідуальні акти містять владні приписи, звернені до конкретної особи і стосуються її прав, свобод чи інтересів. Індивідуальний акт не встановлює норми права, а лише застосовує їх до конкретних ситуацій. Також, індивідуальний акт відрізняється від процесуальних, технічних та інших документів, за таким критерієм, як юридичні наслідки акту. Довідки, листи, протоколи тощо, які не мають правових наслідків, не можна вважати правовими чи індивідуальними актами.

Як роз'яснив Верховний Суд повістка, яка була складена відповідачем для виконання вимог законодавства щодо військового обов'язку та передана позивачу, не має характеру рішення або дії, суб'єкта владних повноважень у розумінні Кодексу адміністративного судочинства. І тому це спір, який не підлягає розгляду не тільки в порядку адміністративного судочинства, але і в цілому не підлягає судовому розгляду [3]. Суд обґрунтовує цей висновок тим, що для особи вручення повістки не тягне правових наслідків.

Законність нормативно-правового акту є багатограним і складним поняттям. Щодо обрання способів захисту при оскарженні нормативно-правових чи регуляторних актів, поняття законності пов'язується з оцінкою дотримання суб'єктом владних повноважень процедури їх підготовки, прийняття та оприлюднення, форми та змісту (нормо проектувальна техніка, якість закону тощо). Адміністративний суд також має перевірити нормативно-правовий чи регуляторний акт щодо несуперечності його положень Конституції України, міжнародним договорам, актам, що мають вищу юридичну силу. Ця вимога також стосується питань законності індивідуального акту.

З огляду про викладене, можна звернути увагу на складність проблем щодо оскарження в судовому порядку рішень суб'єктів владних повноважень в умовах війни. Все це вимагає від адміністративного суду правильно оцінити вид акту, який оскаржується, визначити підстави для його скасування чи визнання не чинним, для цього суд повинен перевірити законність акту, а саме його несуперечність Конституції України і законодавству, дотримання адміністративної процедури його прийняття, форми та змісту акту. Суд також перевіряє чи не порушив суб'єкт владних повноважень межі компетенції прийняття відповідного акту, чи діяв він у спосіб, який визначений у законодавстві. Надання судам повноважень на скасування чи визнання нечинними актів органів влади різних рівнів можна розглядати як засіб забезпечення законності та правопорядку у державі в умовах військового стану.

Список використаних джерел:

1. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.
2. Кодекс адміністративного судочинства від 06.07.2005 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
3. Постанова Верховного Суду від 08.09.2022 р. Справа № 300/1263/22. URL : https://verdictum.ligazakon.net/document/106141195?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01.

ZADALYA Dmytro Kostyantynovich,
Associate Professor of the Department of Legal Disciplines
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs,
PhD of Law Sciences
GUBAREVA Polina Viktorivna,
student of the
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs

AUTONOMY: CONCEPTS AND TYPES

Autonomy is the right of a national-territorial entity (for example, an oblast) to exercise internal governance independently. In most cases, autonomy is understood as special political-territorial units, created taking into account the national composition, traditions, culture, lifestyle of the population living in them.

Types of autonomy depend on whether ethnic and other communities live compactly or separately, as well as on other circumstances. In foreign literature, three characteristics of autonomy are used:

- personal;
- corporate;
- territorial.

Personal autonomy is usually created by any ethnic groups, national minorities live separately and create their associations, which mainly deal with issues of household culture, but can participate in political life through representation at some central state bodies.

Corporate autonomy is usually associated with the existence of linguistic communities, for which a certain share of places in the state apparatus is often reserved, and civil servants of other ethnic groups working in a given area must know the language and way of life of the local population, who live in small groups interspersed with others nationalities (there is a language exam for civil servants). In addition, legal proceedings, teaching at school can be carried out in the local language. This form of autonomy has, for example, the so-called registered castes and tribes in India.

Territorial autonomy is usually national-territorial or ethno-territorial (the first name is almost never used in the literature of foreign countries), but it can also be based not so much on ethnic characteristics, but on accounting for the peculiarities of the culture, traditions, and lifestyle of the population of a given territory. Territorial (ethno-territorial) autonomy is formed only in case of compact settlement of ethnic groups or other groups that differ in other features.

Autonomous regions, districts, districts, other autonomies are created, often officially having only geographical names (for example, the Azores in Portugal), sometimes including the name of the nationality (Iraqi Kurdistan), and in some cases – the definition of autonomy (Autonomous Republic of Crimea).

Sometimes the same ethnic group simultaneously uses different forms of autonomy (for example, the Sami in Sweden and Norway).

In domestic literature, it is customary to distinguish between two main forms of autonomy:

- National-territorial (ethno-territorial);
- Cultural and national.

Both of them, as can be seen from their names, are related to ethnic characteristics.

Depending on the scope of powers, there are two forms of national-territorial (ethno-territorial) autonomy:

- Political (it is often called state, legislative);
- Administrative.

Political autonomy has some features of statehood. It (its bodies) has the right to legislate on local issues (the list of these powers is specified in the constitution, for example in Italy, or determined by a special law.

Administrative autonomy does not have the right to issue its local laws, although its representative bodies issue normative acts within her powers. However, compared to ordinary administrative units, which also issue normative acts of local significance, administrative autonomy has some additional rights. Administrative autonomy exists in fewer countries than political autonomy. In Nicaragua there are two districts on the Atlantic coast inhabited by Indian English-speaking tribes, in Moldova – two districts where the Gagauz live, in India autonomy is created for some small nationalities in individual states. The largest number of autonomous entities in China (over a hundred). There are three degrees of autonomy in this country: autonomous regions, which are the largest autonomous entities (including the largest of them, Tibet), autonomous counties (middle tier) and autonomous counties (lower tier).

Along with the two forms of territorial autonomy, cultural-national autonomy is used in some countries. It is used where nationalities and ethnic groups do not live compactly, but separately, interspersed with representatives of other ethnic groups. In this case, the nationalities create their own organizations and elected bodies, which deal mainly with issues of language and culture, sometimes send a representative of this ethnic group to the parliament (with the right of an advisory vote), have a representative (or a council elected by the ethnic group) at the state government.

They are consulted when solving issues of language, everyday life, and culture. This form is used in Austria for Hungarians, Slovenes, Croats, and Czechs and some other nationalities living separately, in Hungary in relation to representatives of more than 10 different national groups, in the Scandinavian countries (Finland, Sweden, Norway) in relation primarily to the Sami. The Sami create their own elected councils, often called Sami parliaments. There is also an interstate council of the Sami, it does not so much deal with issues of language and culture as it regulates reindeer herding (determines areas and frequency of grazing, etc.).

In some countries, there are peculiar semi-autonomous educations. Among them are the so-called historical units of Great Britain – Scotland and Wales. The main cities of these units of the country have their own departments, the British government includes ministers for Scotland and Wales (as well as Northern Ireland, which is autonomous), but the proposal for autonomy for Scotland and Wales was rejected in a referendum by their voters. In some African countries, there is an interstate "nomadic autonomy" for the Tuareg – nomadic tribes, the boundaries of their seasonal migrations, which cover different states, are defined.

In general, it is necessary to note the growth in the number of different forms of autonomy, its diversity, and the increasing number of autonomous entities in the world. At the same time, there are constitutional prohibitions to create autonomous entities. The Bulgarian Constitution of 1991 prohibits the creation of territorial autonomy in the country on the basis that local self-government is sufficient for it.

References:

1. Бодрова І. І., Болдирєв С. В., Величко В. О. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник (2-ге вид. перероб. та доп.). Харків : Право, 2011. 360 с.
2. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та Я 00 місцеве самоврядування в Україні: підручник. Харків : Вид-во НУВС, 2002
3. Серьогіна С. Г., Лялюк О. Ю., Бодрова І. І. Державне будівництво і місцеве самоврядування: посібник для підготовки до іспиту. Харків : Право, 2021. 212 с.

ZADALYA Dmytro Kostyantynovich,

Associate Professor of the Department of Legal Disciplines

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs,

PhD of Law Sciences

LESHCHENKO Anna Serhiyivna,

student of the

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs

EXECUTIVE PROCEEDINGS AS PROTECTION OF CITIZENS' RIGHTS

The Law of Ukraine "On Executive Proceedings" states that executive proceedings are the final stage of court proceedings and the enforcement of court decisions and decisions of other bodies, the set of actions of bodies and persons specified in this Law, aimed at the enforcement of decisions and carried out on the basis of within the scope of powers and in the manner determined by the Constitution of Ukraine, this Law, other laws and normative legal acts adopted in accordance with this Law, as well as decisions that are subject to enforcement in accordance with this Law [1]. That is, executive proceedings are directed actions for the execution of decisions and often these are coercive actions carried out exclusively on the grounds established in the normative legal acts of Ukraine.

The following scientists were engaged in researching the problems of executive proceedings: V. Averyanov, O. Andriyko, I. Golosnichenko, A. Vasiliev, E. Dodin, R. Kalyuzhny, S. Kivalov, N. Nyzhnyk, O. Petryshyn, A. Selivanov, O. Isayenkova, A. Maksurov, K. Malyushkin, D. Mardanov, Yu. Svirin and others.

The protection of citizens' rights is a set of various techniques, methods and procedural actions aimed at restoring the violated rights of citizens, in accordance with the procedure established by law. Article 3 of the Constitution of Ukraine stipulates that "human rights and freedoms and their guarantees determine the content and direction of the state's activities; affirming and ensuring human rights and freedoms is the main duty of the state" [2], and Article 2 of the Law of Ukraine "On the National Police" defines that "the protection of human rights and freedoms, as well as the interests of society and the state is one of the main tasks of the police" [1].

The participants in enforcement proceedings in accordance with Article 15 of the Law of Ukraine "On Enforcement Proceedings" are the debt collector – a natural or legal person or the state, in whose favor or in the interest of which the enforcement document was issued, and the debtor is a natural or legal person or state defined by the enforcement document, on which the obligation is imposed communication regarding the implementation of the decision [2, p. 56].

Enforcement proceedings as the protection of rights are followed in such actions, when the debt collector, in order to protect his rights, appeals the decisions, actions or inaction of executors and officials of the state executive service. In order to take all the necessary actions, you need to file a complaint exclusively in writing, which must contain: the name of the state executive service body to which it is submitted; full name, i.e. surname, first name and patronymic, of the debt collector and the debtor, their places of residence or stay (for individuals) or location (for legal entities), as well as the name of the representative of the party to enforcement proceedings, if the complaint is filed by a representative; details of the executive document (type of document, name of the body that issued it, date of issue and number of the document, its operative part); the content of contested decisions, actions or inactions and references to the violated law; setting out the circumstances by which the complainant substantiates his claims; the signature of the complainant or his representative indicating the date of filing the complaint, in accordance with Article 74 of the Law of Ukraine "On Executive Proceedings" [3].

Therefore, executive proceedings are actions aimed at the implementation of decisions and often these are coercive actions carried out exclusively on the grounds established in the normative legal acts of Ukraine. The issue of executive proceedings is quite widespread and is found in the works of many leading authors. Enforcement proceedings as the protection of rights are followed in such actions, when the debt collector, in order to protect his rights, appeals the decisions, actions or inaction of executors and officials of the state executive service.

References:

1. Білоусов Ю. В. Виконавче провадження: навч. посібник. К. : Прецедент, 2005. 192 с.
2. Фурса С. Я., Щербак С. В. Виконавче провадження в Україні: навч. посібник. К. : Атіка, 2002. 480 с.
3. Чижмар М. В. Гарантії прав громадян і юридичних осіб у виконавчому провадженні. URL : <http://perechirnda.gov.ua/news/433/index.html>.

ЗАДАЛЯ Дмитро Костянтинович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
ТЕН Катерина Рафіківна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОРГАНИ, ПОСАДОВІ ОСОБИ, ЯКІ НАДІЛЕНІ ЮРИСДИКЦІЙНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ В СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА РЕЧОВИН

Хотілось би почати з того, що перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів – об'єднані у групи (списки) пов'язаних між собою наркотичних засобів, психотропні речовини, прекурсори наркотичних засобів, психотропних речовин, які включені до таблиць I-IV згідно із національним та міжнародним законодавством [1].

Наступний елемент криміналістичної характеристики злочину є спосіб вчинення злочину. Способи вчинення такого виду злочину утворюють самостійні склади злочинів. Законодавець виокремлює незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилка, збут, контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів.

Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин – заборонені для обороту України речовини синтетичного чи природного походження, не включені до Переліку, хімічна структура та властивості яких схожі з хімічною структурою та з властивостями наркотичних засобів та психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють..

Наркотичний засіб – це речовина природного чи синтетичного походження.

Наркотичний засіб – це насамперед речовина. У природничих науках під речовиною заведено розуміти вид матерії, що має масу спокою (елементарні частки, атоми, молекули, та ін.), тобто те, з чого складається фізичне тіло. У хімії речовини заведено поділяти на прості, утворені атомами одного хімічного елемента, та складні – хімічні сполуки. Традиційно виділяють три можливі агрегатні стани речовини, пов'язані з його здатністю зберігати обсяг і форму: твердий, рідкий, газоподібний, проте останнім часом цей перелік розширився.

Зокрема, тепер зазвичай виділяється такий стан речовини як плазма. Наркотичні засоби можуть існувати та споживатися у твердому, рідкому та газоподібному стані. При цьому один і той же наркотичний засіб може існувати і споживатися в різних станах. Так, кокаїн – продукт переробки (під переробкою тут і далі автор розуміє, використовуючи термінологію Конвенції 1961 року, перетворення однієї наркотичної речовини на іншу,

приватний вид виготовлення наркотичних засобів) листя коки, є білим кристалічним порошком. Цей порошок наркомани (кокаїністи) зазвичай вдихають (нюхають). Водночас його іноді розводять водою та вводять внутрішньовенно. Мають місце випадки, коли кокаїн нагрівають і вдихають дим, що утворився [2].

Іноді у спеціальній літературі поняття речовина розуміється більш вузько. Наприклад, ряд авторів, обґрунтовуючи заміну в українському кримінальному законодавстві терміна «наркотична речовина» на термін «наркотичний засіб» вказували, що проведена заміна дозволила «об'єктивніше зобразити теперішню дійсність (оскільки поняття засіб – ширше поняття речовина і містити крім нього та рідини, і частини рослин і т.д.)».

У сфері обігу наркотичних засобів та речовин важливо знати, хто саме відповідає за контроль та регулювання цього процесу. Згідно з чинним законодавством України, органи та посадові особи, які наділені юрисдикційними повноваженнями в цій сфері, відіграють ключову роль у забезпеченні безпеки та порядку.

Одним із органів, які займаються контролем над обігом наркотиків в Україні, є Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Вона відповідає за здійснення державного контролю за обігом наркотичних засобів та психотропних речовин, регулювання виробництва та обігу лікарських засобів, а також проведення контролю за виконанням законодавства у сфері наркотиків [3].

Крім того, у цій сфері важливу роль відіграють органи внутрішніх справ, зокрема, Національна поліція України, яка забезпечує контроль за обігом наркотиків на території країни, та Служба безпеки України, яка займається боротьбою з незаконним обігом наркотиків, забезпеченням безпеки держави та запобіганням терористичним актам.

У свою чергу, посадові особи, які наділені юрисдикційними повноваженнями в сфері обігу наркотичних засобів та речовин, забезпечують контроль та виконання встановлених законодавством вимог. Це можуть бути, наприклад, спеціалісти з контролю за наркотиками, слідчі, прокурори, судді та інші посадові особи.

Список використаних джерел:

1. Закалюка А. П., Бова А. А., Женунтій В. І., Закалюк А. П., Кулик О. Г. Наркозлочинність: кримінологічна характеристика та запобігання: наук.-навч. посібник. Київ, 2006. 294 с.
2. Волков В. А. Сучасний підхід до з'ясування змісту компетенції Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 червня 2017 р.). Харків, 2017. С. 197-199.
3. Пристінська К. О. Правові засади діяльності Державної Служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. 2016.

ІВАНИЦЯ Андрій Володимирович,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ДАВИДЕНКО Діана Віталіївна,

здобувач вищої освіти,

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

Конституційно-правові відносини – це суспільні відносини, врегульовані конституційно-правовими нормами, тобто відносини суб'єкти яких наділяються взаємними правами і обов'язками згідно з приписами конституційно-правових норм. За змістом це найважливіші для забезпечення життєдіяльності суспільства відносини, спрямовані на здійснення народовладдя, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, які після врегулювання їх нормами конституційного права набувають характеру конституційно-правових. Саме в рамках конституційно-правових відносин приписи конституційно-правових норм втілюються у поведінку суб'єктів конституційного права [1].

Конституційно-правові відносини включають в себе взаємодію різних суб'єктів права, таких як державні органи, громадяни, політичні партії, громадські організації та інші суб'єкти, що мають відношення до конституційного права.

Конституційно-правові відносини можуть мати вертикальну та горизонтальну спрямованість. Вертикальні відносини включають взаємодію між державними органами на різних рівнях влади, наприклад, між законодавчою, виконавчою та судовою владою. Ці відносини передбачають збалансовану розподіл влади та взаємодію органів відповідно до конституційних норм [2].

Горизонтальні конституційно-правові відносини виникають між різними суб'єктами права, які можуть бути державними органами, громадянами, політичними партіями, громадськими організаціями тощо. Ці відносини стосуються спільного дотримання конституційних норм, взаємного впливу на формування та здійснення правової системи країни.

Головною основою конституційно-правових відносин є конституція країни. Конституція встановлює основні принципи організації держави, права та свободи громадян, процедури прийняття рішень, механізми захисту конституційних прав та інші положення, що стосуються конституційного порядку. Вона є найвищим правовим актом в країні і має пріоритет перед іншими законами.

Механізми конституційного контролю є невід'ємною частиною конституційно-правових відносин. Ці механізми забезпечують контроль за відповідністю законів та дій державних органів конституції. Вони можуть включати конституційні суди, вищі судові органи та інші спеціальні органи.

Конституційно-правові відносини передбачають виконання конституційних норм і забезпечення їх дотримання всіма суб'єктами права. Державні органи зобов'язані діяти в рамках повноважень, наданих їм конституцією, і захищати права громадян. Громадяни, з свого боку, мають право вимагати виконання конституційних норм та захисту своїх прав у разі їх порушення [3].

Важливою складовою конституційно-правових відносин є механізми конституційного контролю. Це означає, що існують спеціальні органи або процедури, які здійснюють нагляд за відповідністю законодавчих актів та дій державних органів конституції. Це можуть бути конституційні суди, вищі суди, спеціальні конституційні комісії або інші органи.

Конституційно-правові відносини є важливим елементом демократичного правового державного ладу. Вони сприяють забезпеченню правової стабільності, захисту прав і свобод громадян, забезпеченню функціонування державних органів відповідно до конституції та збереженню правопорядку.

Конституційно-правові відносини виникають, припиняються або змінюються на основі конституційно-правових норм, у яких відображається і закріплюється державна воля і воля українського народу. Тобто всі без виключення суспільні відносини, незалежно від їх природи, сфери виникнення, способу існування тощо, набувають форму і характер конституційно-правових тільки у зв'язку з їх урегулюванням нормами конституційного права.

Отже, конституційно-правові відносини є невід'ємною складовою правової системи кожної країни. Вони визначають спосіб функціонування держави та забезпечують захист прав та свобод громадян. Ці відносини формуються на основі конституції, що визначає основні принципи організації держави, права та свободи громадян, процедури прийняття рішень та механізми захисту конституційних прав.

Механізми конституційного контролю є невід'ємною частиною конституційно-правових відносин. Ці механізми забезпечують контроль за відповідністю законів та дій державних органів конституції. Вони можуть включати конституційні суди, вищі судові органи та інші спеціальні органи.

Конституційно-правові відносини сприяють забезпеченню правової стабільності, демократичного функціонування держави та захисту прав та свобод громадян. Вони визначають основні принципи державного устрою, розподіл влади, гарантії прав громадян та механізми їх реалізації та захисту.

Список використаних джерел:

1. Погорілко В. Ф. Конституційне право України. К. : Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
2. Погорілко В. Ф. Конституційне право України. К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. 544 с.
3. Кравченко В. В. Конституційне право України. К. : Атіка, 2006. 512 с.
4. Боняк В. О. Конституційне право України. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 296 с.

ІВАНИЦЯ Андрій Володимирович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
КОПТЄВСЬКИЙ Олексій Юрійович,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ ДО ЄСПЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Виступаючи в сучасних демократичних державах тим законом, в якому закріплено основи правового статусу людини і громадянина, Конституція створює основу їх юридичного захисту на національному рівні.

Водночас, перебуваючи в центрі міжнародного і національного права, норми Конституції забезпечують імплементацію принципів і норм міжнародного права, що стосуються захисту людських прав, у національну правову систему.

Із здобуттям незалежності Україна пропагує демократизацію всіх сфер життя та проголосила курс на розбудову правової держави. Отже, рівень забезпечення прав і свобод людини та громадянина, їх практична реалізація є індикатором демократичного розвитку суспільства і держави [3, с.10].

Наша держава після ратифікації Конвенції взяла на себе зобов'язання щодо гарантування та захисту прав і свобод громадян, передбачених даним документом.

Отже, у разі порушення Україною своїх зобов'язань її громадяни та зареєстровані на її території юридичні особи, вичерпавши національні засоби правового захисту, на національному рівні мають право звернутися до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав і свобод, що проголошені у Конвенції та додаткових протоколах до неї, дотримавшись вимог.

Зокрема, Європейський суд з прав людини приймає до розгляду таку заяву лише у тому випадку, коли вона відповідає умовам прийнятності – критеріям, за якими визначається прийнятність заяв, встановленим у ст. 35 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Проте задля повноцінного виконання своїх завдань і реалізації функцій кожна держава створює різноманітні органи й організації, які сукупно утворюють єдину національну інституційну систему. Додатковою гарантією захисту прав і свобод людини є також міжнародні механізми, до яких долучилася Україна. Оцінка значущості захисту прав і свобод людини відображається у правових позиціях Європейського суду з прав людини.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) є міжнародним судом, створеним на основі Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод. Основною метою цього суду є захист прав людини та свобод в Європі шляхом розгляду скарг, які подаються фізичними особами, організаціями та державами, які стверджують, що їхні права, передбачені ЄКПДС, були порушені [1, с. 38].

ЄСПЛ знаходиться у Страсбурзі (Франція) та складається з 47 суддів, кожен з яких представляє одну з країн-членів Ради Європи. Суд заслуховує скарги тільки після того, як були вичерпані всі внутрішні засоби правового захисту у державі, в якій стверджується порушення прав. Рішення ЄСПЛ остаточне та неприйнятне до апеляції, а держави-члени зобов'язані виконувати рішення суду.

Завдяки діяльності ЄСПЛ було здійснено значний прогрес у захисті прав людини в Європі. Рішення суду часто вказують на порушення прав людини в державах-членах Ради Європи та надають рекомендації щодо виправлення цих порушень. Це допомагає зміцнити принципи демократії та правової держави в Європі та забезпечує, що всі люди мають однаковий доступ до захисту своїх прав.

Право на звернення до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) є важливим інструментом захисту прав людини. Кожна людина, організація або держава, яка стверджує, що її права, передбачені Європейською конвенцією про захист прав людини і основних свободи, були порушені, має право подати скаргу до ЄСПЛ [2, с. 8].

Це означає, що якщо держава-член Ради Європи не забезпечує ефективний захист прав людини на внутрішньому рівні, людина має право звернутися до ЄСПЛ, щоб захистити свої права. Це може стосуватися різних прав, таких як право на свободу слова, право на збереження приватності, право на справедливий процес, право на повагу до приватного та сімейного життя та багато інших.

Отож, звернення до ЄСПЛ є важливим інструментом захисту прав людини, оскільки суд має повноваження вирішувати питання щодо порушення прав, визнавати такі порушення та встановлювати наслідки порушення прав. Рішення ЄСПЛ є остаточним та неприйнятним до апеляції, тому держави-члени зобов'язані виконувати рішення суду.

Список використаних джерел:

1. Подорожна Т. С. Інтеграція положень права ЄС в правопорядок України: модернізація окремих інститутів права. *Публічне право*. 2015. № 1. С. 35-40.
2. Севостьянова Н. І. Звернення до Європейського Суду з прав людини як реалізація права на доступ до правосуддя: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Одеса : НУ «ОЮА», 2011. 19 с.
3. Кочура О. О. Європейський суд з прав людини в конституційно-правовому механізмі захисту прав і свобод громадян України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Харків, 2015. 20 с.

ІВАНИЦЯ Андрій Володимирович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
КРАВЧУТА Дарина Андріївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ

Взагалі, значення спілкування в житті людини важко переоцінити, адже воно являє собою певний спосіб існування самої людини, встановлення, задоволення і регулювання основних потреб особистості, емоцій і поведінки, а також визначається головним каналом впливу людини на інших та навпаки. В літературі сам термін «спілкування» визначають як суму вироблених наукою, практикою і світовим досвідом морально-етичних вимог, принципів, норм і правил, дотримання яких безпосередньо забезпечує взаєморозуміння і взаємну довіру суб'єктів ділового спілкування, підвищує ефективність контактів та кінцевих результатів їх спільних дій [1, с. 1]. У свою чергу, діловим спілкуванням називається таке, де люди обговорюють конкретні питання, намагаються досягти поставлених цілей та взаємодії, що пов'язано з основними напрямками їхньої робочої діяльності х дотриманням певних норм, правил та інших напрямків етикету.

Щодо змісту ділового спілкування зазначимо, що воно являє собою соціально-значиму спільну діяльність людей, яка припускає узгодженість дій, розуміння і прийняття кожним її учасником цілей, завдань і специфіки цієї діяльності, своєї ролі та своїх можливостей по її реалізації. Крім того, мета ділового спілкування висвітлюється через організацію та оптимізацію певного виду спільної предметної діяльності [2, с. 183].

Також, звернемо увагу на те, що важливим моментом ділового спілкування є вміння слухача вислухати співрозмовника. Так, мистецтво слухати можна висловити трьома тезами: жодних абстрактних думок; потрібно сконцентруватися на суті того, про що ідеться; доки ви слухаєте, не можна готувати наступне питання або вигадувати контраргументи. Досить цікавим виступає той факт, що навіть досвідчені в тому чи іншому питанні слухачі, слухаючи співрозмовника, можуть припуститися ряду помилок: лінивість мислення; загострення уваги на голих фактах; відхід від предмета розмови, що може призвести до втрати логічного стержня; велика кількість вразливих місць у мові [3, с. 436].

Зауважимо на тому, що ділове спілкування на відміну від його інших видів має свої особливості, які проявляються:

- 1) наявність певного офіційного статусу об'єктів;
- 2) спрямованість на встановлення взаємовигідних контактів та підтримку зв'язків між представниками взаємозацікавлених організацій;
- 3) відповідність певним загально визнаним та загальноприйнятим правилам;
- 4) передбачуваність ділових контактів, які попередньо плануються, визначається їх мета, зміст і можливі наслідки;
- 5) конструктивність характеру взаємовідносин, їх спрямування на розв'язання конкретних завдань, досягнення певної мети, як правило, не виходячи за рамки певного кола;
- 6) взаємоузгодженість рішень, домовленість та подальша організація взаємодії партнерів;
- 7) значущість кожного партнера як особистості;
- 8) безпосередня діяльність, якою зайняті люди, а не проблеми, що бентежать їх внутрішній світ [4].

Під здійснення аналізу літератури, довелося визначити низку певних правил ведення ділової бесіди, а саме:

- 1) оперуйте тільки якісною інформацією (розвивайте свій кругозір, читайте новини, а також літературу та журнали по вашій спеціалізації);
- 2) не кажіть занадто довго (необхідним є оптимально висловлювати власну думку і лише тоді, коли вас про це просять, говорити коротко або із середньою тривалістю щодо інших виступів, інформативно і по суті питання);
- 3) слова та обставини, які ви висвітлюєте повинні бути доречними в конкретній ситуації (при конкретній розмові);
- 4) у діловій розмові жодним чином не повинно бути зневажена людська гідність будь-якого з учасників, крім того, досить важливо бути ввічливим у розмові;
- 5) у випадку, коли позиція співрозмовника відрізняється від вашої, не варто вступати в конфронтацію [5, с. 4].

Зазначені правила є досить доцільним, адже на практиці можуть допомогти правильно вести діалог та в подальшому досягти необхідного результату при спілкуванні.

Отже, можна дійти висновку, що ділове спілкування само по собі має досить цікавий зміст та певні особливості, а його відмінною рисою є те, що воно не виступає як предмет досягнення цілі конкретно для себе, а служить певним засобом для досягнення яких-небудь інших цілей, які безпосередньо зв'язані із практичною діяльністю людини.

Список використаних джерел:

1. Особливості професійного спілкування юриста. URL : http://ni.biz.ua/9/9_17/9_175269_osobennostiprofessionalnogoobshcheniya-yurista.html.
2. Харченко Л. П. Ділове спілкування як одна з основних потреб людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. С. 182-185.
3. Саннікова С. Б., Антонова Л. В. Особливості ділового спілкування. *Гуманітарні і соціальні науки*. С. 436-437.
4. Особливості ділового спілкування. URL : <https://referatss.com.ua/work/osoblivosti-dilovogo-spilkuwannja>.
5. Особливості ділового спілкування. 2021. URL : <https://wkrolik.com.ua/osoblivosti-dilovogo-spilkuvannya/>

КОРЕНЕВ Андрій Олексійович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
ФЕДОРЧЕНКО Марія Вікторівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИДИ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗГЛЯДУ

Відповідно до статті 3 Закону України «Про звернення громадян» під зверненнями слід розуміти викладені в усній або у письмовій формі пропозиції (зауваження), скарги і заяви (клопотання) [3].

Пропозиція (або ж зауваження) – це звернення громадян, де викладається певна рекомендація, порада стосовно діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, діяльності посадових осіб або ж усіх рівнів депутатів, також є висловлювання думки щодо врегулювання життя громадян, певних суспільних відносин, вдосконалення громадського та державного життя на рівні правових основ, різних сфер діяльності держави і суспільства.

Дане провадження має свої певні стадії, такі як:

- 1) порушення провадження;
- 2) розгляд отриманої пропозиції та ухвалення певного рішення;
- 3) виконання рішення за певною пропозицією.

Важливо зазначити, що порядок розгляду пропозиції не може бути судовим, а лише адміністративним.

Заява (клопотання) – це вид звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених прав і свобод, що закріпленні Конституцією та іншими нормативно-правовими актами за чинним законодавством України, а також повідомлення, що було наявне порушення або ж недоліки у діяльності установ, підприємств, організацій незалежно від форм власності, посадових осіб, депутатів місцевих рад та народних депутатів країни, а також висловлення думки громадян щодо поліпшення їх діяльності [1].

Саме клопотання – це письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Порядок розгляду цього провадження, як і пропозиції, може бути тільки адміністративним.

Провадження по заявам передбачає такі стадії:

- 1) порушення провадження;
- 2) розгляд заяви громадян й прийняття певного рішення;
- 3) оскарження цього рішення (є не обов'язковою стадією);
- 4) виконання рішення, що було прийнято [2].

Скарги займають важливе місце серед усіх видів звернень громадян. Скарга – це звернення громадян з вимогою про захист законних інтересів, відновлення їх прав, що були порушені діями (або бездіяльністю) чи рішеннями державних органів та органів місцевого самоврядування, посадовими особами, організаціями, установами, підприємствами або об'єднаннями громадян [5].

Провадження по пропозиціям, заявам і по скаргах мають подібність між собою, а саме в усіх випадках вони є зверненнями саме до компетентних органів.

Як вже зазначалося вище, метою подачі скарги є захист і відновлення порушених прав та інтересів громадян, оскільки самостійно вони не в змозі забезпечити собі цей захист, так як не мають для цього повноважень, котрими і наділені ті компетентні органи, до яких вони звертаються.

Скарги мають свій особливий елемент – наявність вказівки на конкретний факт порушення їх прав та інтересів.

Також не менш важливим фактом є те, що скаргу може подати не тільки особа самостійно, а й інша особа стосовно іншої, чії права та інтереси були порушені. Скарги стосовно недієздатних чи неповнолітніх осіб подаються їх законними представниками (батьками, піклувальниками чи опікунами).

Також особливістю провадження по скаргах є те, що на відмінну від двох попередніх, порядок розгляду такого провадження може бути як адміністративним, так і судовим. Це зазначається у статті 16 Закону України «Про звернення громадян»: «Скарга на дії чи рішення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, об'єднання громадян, засобів масової інформації, посадової особи подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі, що не позбавляє громадянина права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі відсутності такого органу або незгоди громадянина з прийнятим за скаргу рішенням – безпосередньо до суду» [3].

Подача скарги прямо вказує на те, що права та інтереси особи було порушено, коли заява, в свою чергу, не пов'язана саме з фактом порушення.

Суб'єктом вирішення питання по скарзі повинна бути не особа, що порушила права або законні інтереси громадянина й дії якого оскаржуються, на що є пряма вказівка в законі, а лише вища інстанція або посадова особа, що виступає в цьому випадку в якості «гаранта» забезпечення законності й об'єктивності розгляду скарги [4].

При подачі ж заяви вона адресується безпосередньо посадовій особі або ж в орган, що має певні повноваження для ухвалення рішення по цій заяві або ж може забезпечити процедуру прийняття рішення відповідно до чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. (зі змін. і доп.) *Відомості Верховної Ради України*. 2019, № 38, ст.160.
2. Алфьоров С. М. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: особлива частина: навч. посібник. Дніпропетровськ, 2013.
3. Катрузова І. О. Адміністративне процесуальне право України. К. : Фенікс, 2016. 400 с.
4. Ткачук О. М. Путівник по строках та термінах Кодексу адміністративного судочинства України. Харків : Право, 2017. 68 с.

MINAKOVA vgeniya Valeriivna,
Associate Professor of the Department of Legal Disciplines
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs,
PhD of Law Sciences
ARTEMYEVA Kateryna Dmitrivna,
KUC Iryna Ihorivna,
students of the
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs

PROBLEMS OF EXECUTIVE PROCEEDINGS IN THE ADMINISTRATIVE PROCESS OF UKRAINE

During the past few years, the performance was subject to almost 3.8 million executive documents. For comparison, in 2018, 3.4 million documents were subject to enforcement. The amount of recovery for executive documents subject to execution also increased - 724.6 million in 2019 compared to 609.9 million in 2018 [1]. The low level of execution of court decisions indicates the need for a comprehensive and high-quality restructuring of the entire public administration system in general and the creation of effectively working bodies designed to ensure the rights, freedoms and legitimate interests of individuals through the enforcement of court and administrative-jurisdictional decisions that have entered into force. There are a number of organizational solutions that allow prompt response to the unsatisfactory state of work of the State Executive Service of Ukraine: monetary motivation of employees in the form of interest on the amount of recovery and increased wages, openness in the execution of court decisions, increasing the efficiency of electronic interaction with other authorities, etc. There is a theoretical and legal support for executive proceedings as one of the forms of law enforcement, which will allow to substantiate the deep transformations of the process of execution of court decisions.

The administrative reform carried out in Ukraine, taking into account the social, democratic and legal orientation of Ukraine, the principles of which are enshrined in the Constitution of Ukraine (Part 1, Article 1), must be carried out under the condition of coordination of the activities of all state and municipal bodies both horizontally and vertically, taking into account the requirements of Part 1 of Art. 3 of the Constitution of Ukraine. The specified constitutional norm corresponds to the constitutional guarantees regarding the operation of the principle of the rule of law (Part 1, Article 8) and guaranteeing equality of rights to a person (Article 21) and regarding enshrining in the Constitution of Ukraine the requirement that state authorities and local self-government bodies, their officials are obliged to act only on the basis, within the limits of authority and in the manner provided for by the legislation of Ukraine (Part 2 of Article 19) [2]. According to Art. Art. 55 and 124 of the Constitution of Ukraine, everyone is guaranteed the right to defend their violated rights and freedoms in court.

Court decisions are adopted by courts in the name of Ukraine and are binding on the entire territory of Ukraine. A special form of law enforcement is the application of legal norms (law enforcement). Legal literature contains several definitions of this concept:

- 1) a special form of implementation of the law, which is carried out by state and public organizations within the limits of their competence in the form of power-organizing activity to specify the norm of law;
- 2) power activities of state bodies or other bodies whose powers are delegated by the state and which issue individual acts based on legal norms;
- 3) the form of implementation of the right, which includes the legal and organizational activity of the state to implement legal norms in relation to specific subjects [3].

O. Zaichuk and N. Onishchenko rightly point out that law enforcement can be understood as the authoritative activity of competent state bodies and officials in the preparation and adoption of individual decisions in legal matters on the basis of legal facts and specific legal norms [3].

Let's define the main features of law enforcement:

- this is a legal activity carried out by officials of state or state-authorized bodies;
- this activity has an inherent imperative-authority character, which consists in the fact that in the event of non-execution of acts issued in the process of law enforcement, state coercion measures may be applied;
- such activity always has an active nature and is aimed at the emergence, change or termination of legal relations;
- it is carried out in special procedural forms;
- in any case, this activity must end with the adoption of law-enforcement acts, where individually specified prescriptions are recorded.

The purpose of law enforcement activities is to solve two tasks:

- organization of enforcement of legal norms through coercion to lawful behavior;
- ensuring the reaction of state bodies to violations of legal regulations.

Taking into account the above-mentioned characteristics, purpose, task, definition of the concept of "law enforcement", as well as prescriptions of the norms of Art. Art. 1, 3, 4, 6, 7, 15 of the Law of Ukraine "On State Executive Service", Art. Art. 1, 2, 5, 7, 11, 17, 32, 89, 90 of the Law of Ukraine "On Executive Proceedings", as well as the norms of the Instructions on the Organization of Enforcement of Decisions approved by the Ministry of Justice of Ukraine, it can be undeniably determined that the activities of authorized officials in relation to enforcement is legally enforceable. The substantiation of this conclusion should be carried out through the study of the characteristic features of this legal phenomenon in comparison with the peculiarities of enforcement proceedings.

Compliance with the prescriptions of legal norms is always implemented through legal behavior. It is generally accepted that there are at least two types of legal behavior: lawful and unlawful behavior (offence). The state has always been

and remains the guarantor of the implementation of legal norms. It stimulates lawful behavior and reacts negatively to the act of committing a crime. This negative reaction quite often manifests itself in legal liability, is independent of the will of the offender and has a state-coercive nature. A mandatory condition for the onset of legal liability is its application by authorized state bodies in compliance with the established procedure – proceedings.

E. Hryshko notes that executive proceedings are a procedural form that "... guarantees the enforced implementation of decisions of the court and other jurisdictional bodies, the implementation of their confirmation of the rights and obligations of the subjects of material legal relations, i.e. it is in the executive proceedings that the final protection of the rights of citizens and legal entities" [4]. O. Kaplya, N. Otchak consider enforcement proceedings to be one of the "most complex types of procedural activity in the modern legal process", the meaning of which is to guarantee the actual implementation of the decisions of jurisdictional bodies; completion of the activities of relevant bodies regarding the protection of the subjective rights of citizens and organizations; ensuring the strengthening of legality in the field of material and legal relations; promoting the education of citizens and officials in the spirit of the implementation of the laws of Ukraine [5-6]. V. Yarkov notes: "Executive proceedings are a system of legal actions that collectively create a legal activity that is implemented at the final stage of a judicial or other jurisdictional process and in the sphere of activity of executive authorities." M. Omelchenko, M. Shtefan, S. Shtefan understand by executive proceedings "... regulated by the legislation of Ukraine, in particular by the Law of Ukraine "On Executive Proceedings", other regulatory legal acts issued in accordance with this law, social relations that arise and are implemented in the process of enforcement between the bodies of the state executive service and officials who carry out the enforcement of decisions, resolutions, resolutions of judicial and non-judicial bodies, on the one hand, and between persons who participate in enforcement proceedings and are involved to the implementation of executive actions, on the other hand, on the grounds, in the manner and within the limits established by law" [7]. Yu. Vdovina proposes to understand the activities of executors and other participants in legal relations, which are formed in the process of implementation of executive letters and other executive documents by means of state coercion, under executive proceedings.

The simultaneous presence of the following features is essential for the inclusion of proceedings in the administrative process system:

- 1) recognition of the special nature of individual and specific cases to be resolved through the prism of settled legal relations;
- 2) separate normative consolidation of the procedure for solving the specified cases;
- 3) the presence of stages, successive stages of solving the specified cases.

As for the classification of executive proceedings as administrative proceedings according to the first criterion, it should be noted that the special nature of the enforcement case is determined by legal relations in executive

proceedings, which are a logical continuation of judicial or administrative legal relations at the final stage of their implementation. These legal relations arise, change and disappear at a different, later, period of time, they are regulated by other legal prescriptions, and other methods (usually of an administrative nature) are used to settle them [8].

Therefore, considering the essence of legal relations arising in executive proceedings, we fully support the position of those scientists who believe that legal relations formed during the enforcement of decisions court and other jurisdictional bodies, are administrative and procedural. This position can be substantiated by analyzing the main properties inherent in administrative-procedural relations through the prism of their presence in the studied legal relations.

References:

1. Агенція з питань виконання рішень. Статистика 2019. URL : <https://www.ae.org.ua/stat2019/>
2. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 64.
3. Зайчук О. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. К. : Юрінком Інтер, 2006. 685 с.
4. Гришко Є. Примусове виконання рішень юрисдикційних органів як складова правоохоронної функції держави. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/2009-1/doc/4/06.pdf>.
5. Капля О. Проблеми добровільного виконання рішень суду після відкриття виконавчого провадження органами державної виконавчої служби. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2009. № 4. С. 222-225.
6. Отчак Н. Порядок та умови здійснення виконавчого провадження. *Митна справа*. 2011. № 4 (76). С. 330-335.
7. Штефан М. Виконання судових рішень: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2001. 320 с.
8. Щербак С. Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. 16 с.

МІНАКОВА Євгенія Валеріївна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
КРАВЧУТА Дарина Андріївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Сьогодні в міжнародному просторі відбувається стрімкий процес інтеграції, що само по собі сприяє зміцненню співпраці між різними країнами світу. Цей процес спрямований на вдосконалення правових систем різних

країн та підвищення ролі людини в правовому полі. Відповідні зміни неможливі без уваги будь-якої правової держави, оскільки вони сприяють покращенню та розширенню основних прав людини. У свою чергу, Україна належить до європейської регіональної системи захисту прав людини, і існує потреба в певних міжнародних стандартах для втручання в національне правове середовище.

Україна певним чином інтегрувалася в Європейське співтовариство, і відповідні міжнародні принципи щодо фундаментальних прав і свобод людини і громадянина мають далекосяжне значення для подальшого розвитку успішної правової держави, для якої людина є верховною в будь-якій сфері. Питання адаптації чинного законодавства нашої країни з урахуванням досвіду правової системи останнім часом відіграє важливу роль у безпосередньому здійсненні гармонізації національного законодавства з європейським. Відповідний процес вимагає певної злагодженості у взаємодії всіх державних відомств, які діють у нашій країні. Адже певною мірою процес адаптації національного законодавства до права ЄС охоплює дуже широке коло питань, пов'язаних із правовою системою, в якій діє українська державна влада, та правовими основами прав, свобод і законних інтересів особи, громадянин.

Відзначимо той факт, що у безпосередньому створенні деяких нормативно-правових актів у нашій незалежній країні не останню роль відіграли ті, які відіграють роль у чинному законодавстві Європейського Союзу. Як приклад цього можна виділити Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод [2], яка певною мірою стала основою Основного закону нашої країни – Конституції [1]. Крім того, звернемо увагу на те, що міжнародно-правові акти знайшли своє відображення не тільки в Конституції, а і в інших нормативно-правових актах нашої держави.

Аналізуючи дотримання нашою державою міжнародних стандартів у сфері прав людини, багато науковців слушно зазначають, що влада вживає певних заходів щодо приведення національного законодавства України у відповідність до міжнародних стандартів прав людини та впровадження їх на практиці. Також, необхідно звернути увагу на посилення заходів щодо виконання Україною своїх зобов'язань у сфері прав і свобод людини. Тому науковець В. Тацій наголошує, що механізми захисту прав людини в Європі не є постійними структурами, вони постійно оновлюються з метою полегшення їх використання громадянами та підвищення ефективності рішень міжнародних правозахисних органів, що приймаються. певною мірою враховувати нові тенденції політичного та правового розвитку [3, с. 32].

Варто зазначити, що таким чином українські суди зобов'язані застосовувати та враховувати вищезазначені конвенції та практику Європейського суду з прав людини при безпосередньому розгляді справ. Аналізуючи правові доктрини, було виділено кілька аспектів, які наголошували на тому, що останні мають застосовуватися лише за наявності певних умов, а саме:

– через відповідні правові «лазівки» українського суспільства щодо прав людини та основних свобод, які так чи інакше визначені в Конвенції та протоколах до неї;

– положення щодо кращого розуміння законодавства України, які були змінені або доповнені безпосередньо згідно з окремими рішеннями ЄСПЛ;

– для безпосередньої реалізації цих основних принципів Конвенції на практиці в чинних нормативно-правових актах нашої країни немає чітких положень, і необхідні відповідні дослідження [4].

Ці умови є цілком обґрунтованими та сприятливими, оскільки наші українські судді не зобов'язані постійно керуватися європейською юридичною практикою, оскільки Україна ще не є членом Європейського Союзу.

Крім того, зазначаємо, що рішення Європейського суду є обов'язковими та остаточними, оскарженню не підлягають. Практика Європейського суду безпосередньо впливає на судову практику держав і сприяє дотриманню основних прав і свобод людини. Тому основною метою діяльності міжнародно-правових механізмів є контроль та забезпечення дотримання міжнародних стандартів прав людини. Особливо це стосується фундаментальних прав індивідів (людей), і судова незалежність будь-якої країни має бути ефективною для забезпечення реалізації та захисту цих прав [5, с. 37].

Отже, з метою подальшого ефективного розвитку вітчизняної правозастосовної практики у напрямі всебічного захисту прав людини Верховний Суд України визнає за необхідне вживати заходів щодо сприяння реалізації положень міжнародних договорів. Адже імплементація міжнародних норм щодо захисту прав і свобод людини і громадянина може суттєво вдосконалити не лише судочинство, а й усе національне законодавство нашої держави, піднявши його на новий рівень розвитку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: від 04.11.1950 р. № 995_004. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
3. Тацій В. Імплементація європейських стандартів у галузі прав людини – важливий напрям правової політики України. *Право України*, 2010. 48 с.
4. Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.
5. Прієшкіна О. В. Права людини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Правова держава*, 2017. С. 33-40.

МІНАКОВА Євгенія Валеріївна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
ОВЧАРЕНКО Вадим Максимович,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОНСТИТУЦІЯ І ПРОБЛЕМА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Конституція країни є основним правовим документом, який визначає основні права і свободи громадян, структуру та функціонування держави. У той же час, міжнародне право є системою норм, що регулюють відносини між державами та іншими суб'єктами міжнародного права. Однак, існує проблема імплементації норм міжнародного права в конституції країни. Ця проблема виникає через різні правові традиції, принципи тлумачення права та суперечності між національними законами та міжнародними нормами.

Кожна країна має власну правову традицію та підхід до імплементації міжнародного права. Наприклад, в деяких країнах, таких як Сполучені Штати Америки, принцип «двоїстості» використовується для імплементації міжнародного права. Згідно з цим принципом, міжнародні договори стають частиною внутрішнього законодавства тільки після їх ратифікації і прийняття відповідних національних законів. У таких випадках, міжнародне право має пріоритет лише в тому випадку, якщо воно не суперечить конституції країни. У інших країнах, таких як країни з європейською правовою традицією, міжнародне право може мати безпосередню дію і пріоритет перед національними законами. Це означає, що міжнародні норми автоматично стають частиною внутрішнього права і не потребують окремого прийняття національним законодавством. Конституція країни може визнавати міжнародні норми як безпосередньо застосовувані, що дає їм вищий статус перед національними законами [2].

Проблема імплементації міжнародного права в конституції країни може виникати, коли національні закони суперечать міжнародним нормам. Це може бути наслідком різних правових систем, принципів тлумачення права або політичних обставин. В таких випадках, виникає несумісність між правовими зобов'язаннями країни перед міжнародним співтовариством та її внутрішніми законами. Наприклад, якщо міжнародна угода забороняє смертну кару, але внутрішнє законодавство країни передбачає використання смертної кари, виникає суперечність між міжнародним правом і конституцією країни. У таких випадках, необхідно знайти способи гармонізації національного законодавства з міжнародними нормами, наприклад, шляхом зміни конституції або прийняття спеціальних законів, які врегулюють відповідну проблему [2].

Конституційні суди відіграють важливу роль у розв'язанні проблеми імплементації міжнародного права в конституції країни. Вони вирішують конституційні суперечності та конфлікти між національними законами і міжнародним правом. Вони мають повноваження тлумачити конституцію країни і забезпечувати її відповідність міжнародним нормам, коли виникають протиріччя [3]. Завдяки своєму статусу незалежних і автономних органів, конституційні суди можуть впливати на імплементацію міжнародного права в національну конституцію. Конституційні суди можуть проводити перевірку конституційності національних законів у відповідності до міжнародного права та рішати, чи суперечать вони конституції або міжнародним зобов'язанням країни. У разі виявлення суперечностей, конституційні суди можуть накласти обмеження на застосування національного законодавства, або навіть визнати його недійсним, якщо воно суперечить конституції або міжнародному праву.

Крім того, конституційні суди можуть використовувати принципи тлумачення права, щоб забезпечити відповідність національного законодавства міжнародним нормам. Вони можуть враховувати міжнародні договори, резолюції міжнародних організацій та практику міжнародних судів при тлумаченні конституції, щоб забезпечити пріоритет міжнародного права.

Проблема імплементації норм міжнародного права в конституції країни є складною завданням через різні правові традиції, суперечності між національними законами та політичні обставини. Однак, конституційні суди грають важливу роль у вирішенні цієї проблеми. Вони мають повноваження тлумачити конституцію країни і забезпечувати її відповідність міжнародним нормам. Шляхом перевірки конституційності національних законів та використання принципів тлумачення права, конституційні суди можуть забезпечити гармонізацію міжнародного права з національною конституцією. Це сприяє забезпеченню відповідності держави її міжнародним зобов'язанням та сприяє зміцненню правового порядку як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Добрянський С. П. Хартія Європейського Союзу про основні права як втілення здобутків загальної теорії прав людини. *Бюлетень Мін-ва юстиції України*. 2003. № 5. С. 42-48.
2. Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 30 травня 2013 р.). Львів : Вид-во НУ «ЛП», 2013. С. 6-7.
3. Гавердовський А. С. Імплементація норм міжнародного права. Київ: Вища школа, 1980. С. 53.

МІНАКОВА Євгенія Валеріївна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
ШЕРЕМЕТ Анна Володимирівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Боротьба з корупцією в Україні є одним із найважливіших національних завдань. Корупція розглядалася як пряма загроза національній безпеці, стабільності та економічному зростанню з моменту здобуття Україною незалежності. Негативним наслідком корупції є те, що вона підриває важливі конституційні принципи, такі як соціальна справедливість і рівність перед законом.

Корупція підриває довіру до уряду, завдає шкоди довірі до механізмів ринкової конкуренції, перешкоджає економічним монополіям, стимулює законодавче та регуляторне лобіювання, масові зловживання та злочинність. Тому питання боротьби з корупцією в Україні сьогодні є надзвичайно актуальним. Безкомпромісна боротьба з цим негативним соціально-правовим явищем очевидна для політиків і людей усіх верств суспільства. Це зумовлює підвищений науковий інтерес до досліджень даної проблеми та заходів щодо її подолання.

В останні десятиліття через внутрішньополітичні, економічні, культурні та адміністративні чинники корупцію часто пояснюють як складне негативне соціальне явище [1]. Зокрема, М. Мельник розглядає корупцію як форму соціальної корупції, що розмиває та руйнує органи державної влади, державу та суспільство в цілому. Він базується на давніх традиціях соціальної взаємодії типу «служіння для служіння», *do ut des* («Я даю тобі») [2, с. 34].

Підвищення ефективності боротьби з корупцією також є одним із головних зобов'язань України у співпраці з міжнародними фінансовими та іншими організаціями. Питання боротьби з корупцією є актуальним з огляду на високий рівень суспільного інтересу до цієї діяльності, високий рівень недовіри до основного органу влади, високий корупційний потенціал серед чиновників Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку України – 2020» антикорупційна реформа визначена одним із пріоритетних напрямків поряд із реформуванням системи національної безпеки і оборони, реформуванням судової та правоохоронної системи, децентралізацією та державною реформою, реформа адміністрації [3].

Це відбувається у формі значного зниження рівня корупції в Україні, зменшення збитків для державного бюджету та бізнесу через корупцію та покращення позицій України в міжнародних рейтингах, які оцінюють

корупцію. Це має бути досягнуто шляхом правильної реалізації нової антикорупційної стратегії та успішного впровадження нових антикорупційних механізмів, а саме: декларування майнового стану державних службовців, запобігання та вирішення конфлікту інтересів, перевірка доброчесності працівників та стежити за своїм способом життя. Подолання політичної корупції потребує капітального перегляду системи політичного фінансування.

Важливо використовувати новітні технології, особливо для того, щоб країни мали доступ до інформації у формі «відкритих даних». Реформування антикорупційної системи є одним із ключових напрямків у боротьбі з корупцією. З цією метою пропонуються наступні заходи:

- активізувати багатofункціональну антикорупційну систему;
- створення спеціального антикорупційного суду та надання Національному антикорупційному бюро права вилучати інформацію з каналів зв'язку на власний розсуд;
- удосконалити діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції для забезпечення ефективної перевірки електронних заяв вищими посадовими особами та оперативного реагування на виявлені порушення;
- обрання та активізацію керівництва Національного бюро розслідувань щодо протидії корупції в правоохоронних органах.

Ми вважаємо, що зменшення передумов для корупції, підвищення соціальних витрат на державних службовців (престиж, соціальне забезпечення) та підвищення ризику корупції є основоположними для антикорупційної політики. Такий напрям протидії корупції є визначальним у багатьох зарубіжних країнах які, на думку міжнародного співтовариства, досягли значних успіхів у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Мельник М. І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. К. : Парламентське вид-во, 2000. 256 с.
2. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії: монографія. К. : Юридична думка, 2004. 400 с.
3. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: монографія. К. : КНТ, 2008. 368 с.

МІНАКОВА Євгенія Валеріївна,

доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ШУБНА Дар'я Віталіївна,

здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ. ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Сексуальне насильство широко поширене в сучасних збройних конфліктах. Міжнародне гуманітарне право та права людини абсолютно забороняють будь-які форми сексуального насильства в будь-який час і проти будь-кого. Воно досі поширене у ряді сучасних збройних конфліктів.

Одна з особливих проблем, пов'язаних із сексуальним насильством, полягає в тому, що воно залишається «невидимим» злочином, оскільки почуття провини чи сорому, страх відплати можуть завадити жертвам виступити та поговорити про це. Суттєві бар'єри, такі як ризики безпеки, фізична відстань і транспортні витрати, також можуть перешкодити жертвам звернутися за допомогою. Для гуманітарних організацій, які хочуть запобігти сексуальному насильству та задовольнити потреби жертв, це проблема [1].

Часто сексуальне насильство не вчиняється ізольовано, а супроводжується іншими порушеннями, такими як незаконне вбивство, вербування дітей, знищення майна чи пограбування.

Сексуальне насильство також може використовуватися стратегічно чи тактично сторонами збройних конфліктів. У всіх випадках це має руйнівні наслідки – насамперед для самих жертв, звісно, через негативні фізичні, психологічні, соціальні та економічні, а також для родичів жертв, які стикаються з можливою травмою, почуттями приниження і почуття провини за те, що не змогли захистити своїх найближчих. Це також може мати наслідки для цілих громад, коли створює страх і руйнує соціальну структуру [2].

Можна вважати, що зґвалтування завжди спричиняє «сильний біль або страждання». Може мати конкретну мету, таку як отримання інформації, і, швидше за все, завжди спрямована на примус до жертви. Міжнародні документи з прав людини забезпечують гарантії для жінок і дівчат у будь-який час, у тому числі під час збройних конфліктів [3].

Вони включають запобігання зґвалтуванням і сексуальному насильству як формі тортур та інших заборонених форм жорстокого поводження, рабства, примусової проституції та дискримінації за ознакою статі. Озброєні опозиційні групи, особливо ті, що контролюють територію, дедалі більше зобов'язані дотримуватися міжнародних стандартів у сфері права.

Міжнародне право забороняє як навмисні, так і невивіркові напади на цивільних осіб і цивільні об'єкти. Заборона включає напади, які не спрямовані на конкретну військову ціль. Атаки, які використовують метод або засіб ведення бою, які не можуть бути спрямовані на конкретний військовий об'єкт або наслідки яких не можуть бути обмежені, і, отже, характеризуються впливом на військові об'єкти та цивільних осіб або цивільні об'єкти без розрізнення. Напад шляхом бомбардування будь-якими методами або засобами, що розглядаються як єдиний військовий об'єкт, по серії чітко відокремлених і відокремлених військових об'єктів, розташованих у місті, селі, селищі чи іншому районі з концентрацією цивільних осіб або цивільних об'єктів.

У міжнародних збройних конфліктах такі злочини є серйозними порушеннями Женевських конвенцій і вважаються військовими злочинами. Порушення, пов'язані з прямими нападами на цивільне населення під час внутрішніх збройних конфліктів, все частіше вважаються військовими злочинами.

Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, є серйозною стратегічною проблемою, яка загрожує жінкам і чоловікам у всьому світі. Зусилля щодо викорінення та судового переслідування таких звірств протягом тривалого часу обмежувалися системами переконань щодо природи війни та згоди, і зараз надзвичайно важливо, щоб міжнародна спільнота зосередилася на боротьбі з насильством щодо жінок і чоловіків у всьому світі та реагувала на нього.

Список використаних джерел:

1. Гнатівський М. М. Міжнародне гуманітарне право. К. : Знання України, 2004. Т.2. 812 с.
2. Нестерович В. Ф. Верховенство права та забезпечення прав людини на тимчасово окупованих територіях України. *Наукові записки НаУКМА*. 2017. Т. 200. Юридичні науки. С. 85-92.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Харків : Право, 2015.

NIKOLAYCHUK Svitlana Vasylivna,
Associate Professor of the Department of Legal Disciplines
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs,
PhD of Law Sciences

PROBLEMS OF ANTI-CORRUPTION POLICY IMPLEMENTATION IN UKRAINE

In the period of the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine and martial law throughout the territory of our country, it is especially important to prevent manifestations of corruption. This entails negative consequences, despite the already critical situation in the country. This is what determines the relevance of this topic.

Many scientific developments are devoted to the issues of combating and preventing corruption in state authorities, in particular: the works of V. Gvozdetskyi, E. Nevmerzhitskyi, R. Kalyuzhnyi, V. Kozak, M. Melnyk, V. Nastyuk, M. Rudenko, E. Skulish, O. Khmary, etc. However, it remains expedient to develop applied mechanisms to prevent corruption in state and local self-government bodies [1, p. 2].

The lack of results in the systematic fight against corruption leads to public despair, a decrease in investment attractiveness, and the desire of European and world foundations to work with Ukraine at various levels. Constant corruption scandals and the lack of political will in the fight against corruption lead to the rejection of Ukraine on the sidelines of civilization, and the reduction of opportunities for geopolitical, economic and other breakthroughs of the state. Anti-corruption in Ukraine is complicated by the fact that corrupt relations have become widespread at all levels of state power and management, in the political process in general. Almost all branches of government and power institutes, local self-government bodies are affected by it. The effectiveness of anti-corruption decisions made at the highest state level is reduced due to their deliberate blocking or neglect [1, p. 3-4].

One of the most important factors in overcoming corruption is the attitude of the population to this problem. According to the results of studies conducted in Ukraine in recent years, more than half of the population is inclined to commit corruption offenses if this can contribute to solving the problem [2].

It is obvious that the effectiveness of the implementation of the anti-corruption policy in Ukraine and the corresponding anti-corruption measures, as well as the implementation of the provisions of the current anti-corruption legislation, remains quite low and ineffective. Therefore, we believe that among the most important directions of scientific research aimed at preventing, countering and investigating corruption crimes in Ukraine should be the following: "Criminal-legal, criminological and forensic principles of combating corruption", "Corruption and state security: world practice and Ukrainian realities" and "Social request for preventing and countering corruption" [3, p. 39].

Therefore, Ukraine needs the development of new strategies and reforms that will be related to combating corruption. Since corruption is a systemic phenomenon, it does not exist separately in a certain sphere of social life, therefore it is necessary to approach its overcoming systematically.

References:

1. Брус Т. М. Проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, № 3, 2016.
2. Козак В. І. Феномен корупції : науковий погляд на реальний стан в Україні. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_upravl/2011_2/30.pdf.
3. Біленчук П. Д., Лихова С. Я. Новітня національна антикорупційна стратегія: особливості формування та реалізації. *Матер. V Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 9-10 грудня 2020 р.). Київ, 2020. С. 38-40.

НІКОЛАЙЧУК Світлана Василівна,
доцент кафедри загально правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
ЮДІНА Маргарита Сергіївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДИСЦИПЛІНАРНІ СТЯГНЕННЯ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Становлення та розвиток України як демократичної та соціальної держави зобов'язує законність та вимагає беззастережного дотримання прав людини і громадянина органами виконавчої влади, їх посадовими особам. Ефективне виконання працівником покладених на нього завдань, загалом залежить від рівня захисту прав, свобод та інтересів працівника.

Відповідно до чинного законодавства України під дисциплінарною відповідальністю слід розуміти необережне порушення трудової дисципліни та державної служби. Кожен працівник зобов'язаний не тільки належним чином виконувати покладені трудовим договором обов'язки, а й дотримуватись трудової дисципліни.

Деякі категорії державних службовців також можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з виконанням ними своїх повноважень за проступки, що дискредитують їх як державних службовців або організації, в яких вони працюють (керівники, державні службовці – працівники правоохоронних органів, військовослужбовці тощо).

Законодавством закріплено такі види дисциплінарної відповідальності державних службовців:

- 1) у порядку, встановленому законами України;
- 2) у порядку, встановленому Кодексом законів про працю (далі – КЗпП);
- 3) відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців;
- 4) на підставі дисциплінарних статутів та спеціальних положень, чинних у низці галузей управління і деяких сферах державної діяльності [1].

Дисциплінарне стягнення – це відповідальність працівника за вчинення дисциплінарного проступку. Дисциплінарні стягнення застосовуються у разі невиконання чи неналежного виконання працівником з його вини обов'язків, покладених на нього законодавством, колективним договором, трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Невиконання або неналежне виконання трудових обов'язків відобразатиметься у відповідних діях чи бездіяльності працівників.

Більшість працівників несуть дисциплінарну відповідальність, передбачену законодавством про працю, а також дисциплінарну відповідальність працівника за виконання ним своїх повноважень за трудовим договором або правилами найму, законами, указами Президента України, законами та нормативно-правовими актами, затверджений компетентним органом.

Згідно з статтею 147. Стягнення за порушення трудової дисципліни за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких заходів стягнення:

- 1) догана;
- 2) звільнення [2].

Якщо є можливість оголосити догану за порушення, звільнення має застосовуватися лише тоді, коли це прямо передбачено законом, зокрема у статтях 3, 4, 7 і 8. 40, та 1, 1-1 п. ст. Якщо порушення може призвести до дисциплінарної відповідальності, звільнення має відбуватися лише у випадках, прямо передбачених законом, зокрема п. 3, 4, 7, 8 ст. 40, а також п. 1, 1-1 ст. 41 КЗпП.

Загально характеризуючи порядок притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності, чинне трудове законодавство передбачає два види дисциплінарної відповідальності, кожна з яких має свої особливості щодо видів, порядку застосування та оскарження дисциплінарних стягнень. Визначають загальну і спеціальну дисциплінарні відповідальності:

– загальна дисциплінарна відповідальність передбачена Кодексом законів про працю України і правилами внутрішнього трудового розпорядку для всіх категорій працівників, крім тих правове регулювання трудової діяльності яких лежить в площині застосування спеціального законодавства України або відомчих актів (статутів чи положень про дисципліну) [3].

Слід зазначити, що загалом до працівника, який порушує трудову дисципліну, може бути застосовано лише одне стягнення – догана чи звільнення, але це стосується лише загальної дисциплінарної відповідальності.

– спеціальну дисциплінарну відповідальність може бути передбачено для окремих категорій працівників (державних службовців; працівників поліції; прокурорів; суддів та ін.). Регулюється вона, окрім трудового законодавства, статутами та положеннями про дисципліну і спеціальними законами.

Спеціальна дисциплінарна відповідальність в принципі відрізняється від загальної тим, що дисциплінарний проступок має ширший обсяг і більш суворі санкції. Тому трудові обов'язки для окремих категорій працівників включають вимоги морального змісту. Це стосується державних службовців, прокурорів, суддів та що виконують виховні функції [4].

Згідно з ч. 1 ст. 66 Закону № 889 до державних службовців може застосовуватися виключно один із таких видів дисциплінарного стягнення, як:

- 1) зауваження;
- 2) догана;
- 3) попередження про неповну службову відповідність;
- 4) звільнення з посади державної служби [5].

Згідно з ч. 3 ст. 65 Закону № 889 Закон України «Про державну службу».

Державний службовець не може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, якщо минуло шість місяців з дня, коли керівник державної служби дізнався або мав дізнатися про вчинення дисциплінарного проступку, не враховуючи час тимчасової непрацездатності державного службовця чи перебування його у відпустці, або якщо минув один рік після його вчинення або постановлення відповідної окремої ухвали суду [6].

Виокремлюють, такі стадії дисциплінарного провадження:

- службове розслідування;
- прийняття рішення у справі;
- оскарження прийнятого рішення;
- виконання рішення у справі.

Службове розслідування призначається наказом керівника;

– забороняється проводити службове розслідування особам, які є підлеглими порушника, а також особам – співучасникам проступку або зацікавленим у наслідках розслідування;

– термін службового розслідування 1 місяць з дня його призначення (можливе продовження + 1 міс.).

Правом накладання дисциплінарних стягнень користуються тільки прямі начальники. Начальники, яким особи рядового і начальницького складу підпорядковані по службі хоча б тимчасово, якщо про це оголошено наказом, вважаються прямими. Старший прямий начальник має право протягом одного місяця посилити, а протягом року пом'якшити чи скасувати дисциплінарне стягнення, накладене підлеглим йому начальником.

Отже, дисциплінарні стягнення в Україні встановлюються відповідно до закону, а їх перелік є вичерпним. Інші дисциплінарні заходи можливі лише у випадку, якщо на працівника поширюється дія спеціального законодавства.

Список використаних джерел:

1. Дисциплінарна відповідальність. URL : <https://ukrreferat.com/chapters/pravosnavstvo/distsiplinarna-vidpovidalnist-referat.html>.
2. Кодекс законів про працю України. URL : https://kodeksy.com.ua/kodeks_zakoniv_pro_pratsyu_ukraini/statja-147.htm.
3. Види, підстави та порядок накладення дисциплінарних стягнень. URL : https://minjust.gov.ua/m/str_23358.
4. Дисциплінарна відповідальність працівників. URL : <https://buklib.net/books/37814/>
5. Ст. 66 ЗУ Про державну службу від 10.12.2015 р. № 889-VIII працівників. URL : https://kodeksy.com.ua/pro_derzhavnu_sluzhbu/66.htm.
6. Підстави для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності. URL : <https://kyiv.tax.gov.ua/diialnist/zapobigannya-proyavam-koruptsii-informatsiyni-materiali/print-435745.html>.

ОРЛОВА Олена Олександрівна,

доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ГІЛЬ Валерія Романівна,

здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВІ ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Реальне ефективне місцеве самоврядування залежить від певних передумов і умов, які утворюють основи цієї системи. Основи місцевого самоврядування представляють собою можливості і умови, які існують у суспільстві і створюють базу для функціонування місцевих органів влади. Іншими словами, основи є фундаментом, на якому ґрунтується система місцевого самоврядування, а муніципальне будівництво відбувається на цьому фундаменті.

Основна мета основ місцевого самоврядування – забезпечити самостійність населення в управлінні місцевими справами, незалежність від органів державної влади та запобігати їхньому втручанням в місцеві питання. Вони створюють умови для ефективного вирішення проблем, що виникають на місцевому рівні. Літературою розглядаються різні підходи до визначення основ місцевого самоврядування, що відображають різні аспекти його діяльності. Наприклад, основами можуть бути правові, територіальні, фінансово-економічні, соціальні, організаційні та інші [1, с. 5].

З огляду на обмеження обсягу, у цьому тексті будуть розглянуті правова, територіальна і матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування. Ці основи визначаються як ключові аспекти, які мають суттєве значення для функціонування місцевого самоврядування [2, с. 72].

Функціонування органів місцевого самоврядування залежить від адміністративно-територіального поділу території держави. Згідно з Конституцією України, систему адміністративно-територіального устрою країни складають Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села.

Територіальна основа місцевого самоврядування визначається адміністративно-територіальними одиницями, такими як село, селище, місто, район у місті, район та область. У разі добровільного об'єднання декількох сусідніх територіальних громад, які мають спільний адміністративний центр, в єдину територіальну громаду на підставі рішення місцевого референдуму, територіальною основою для відповідних органів місцевого самоврядування може бути загальна територія об'єднаних сіл [3, с. 7].

Існують два основні підходи до визначення території місцевого самоврядування: адміністративний і територіальний. У першому випадку місцеве самоврядування формується в основному в межах населених пунктів, таких як село, селище і місто, з можливістю включення прилеглих територій невеликих сільських населених пунктів. У другому випадку місцеве самоврядування формується в рамках більших територіальних утворень, таких як райони і області, які об'єднують декілька великих населених пунктів [4, с. 24].

Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування включає рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю та природні ресурси, які перебувають у власності територіальних громад, таких як села, селища, міста, райони у містах, а також об'єкти спільної власності, які перебувають під управлінням районних і обласних рад [4, с. 9].

Матеріально-фінансове забезпечення відіграє важливу роль у життєдіяльності місцевого самоврядування. Воно повинно гармонійно поєднувати економічну доцільність існування територіальних громад з основною метою самого місцевого самоврядування – задоволення основних потреб громадян за місцем проживання [2, с. 5].

Матеріально-фінансові ресурси забезпечують самостійність місцевого самоврядування, що є необхідною умовою для реалізації всіх принципів місцевого самоврядування. Фінансові можливості визначають здатність органів місцевого самоврядування виконувати свої владні функції.

Надана класифікація основ місцевого самоврядування є лише початковим кроком у побудові цілісних основ цієї системи. Важливо зрозуміти, що питання про основи місцевого самоврядування не може бути визначено остаточно, оскільки ця категорія постійно змінюється під впливом різних суспільних факторів і динаміки.

Процес становлення громадянського суспільства в Україні відкриває нові можливості і передумови для подальшого розвитку місцевого самоврядування. Зростає значення втілення його основних принципів на практиці. Ми можемо сподіватися, що з часом будуть створені нові передумови для розвитку місцевого самоврядування і його вдосконалення.

Це вимагатиме постійного аналізу та адаптації основ місцевого самоврядування до змінних умов і потреб громадян. Створення ефективної системи місцевого самоврядування є складним процесом, який вимагає активної участі громадян, політичної волі та постійного вдосконалення законодавства.

Таким чином, ми повинні розуміти, що класифікація основ місцевого самоврядування не є остаточною і буде продовжувати еволюцію разом із розвитком суспільства, створюючи нові передумови та можливості для подальшого покращення місцевого самоврядування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посібник. К. : КНТ, 2010. 232 с.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 (зі змін. і доп.). *Відомості Верховної Ради України*. 2019, № 38, ст. 160.
3. Моргун В. В. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. 2018. С. 65-66.
4. Бельська Т. В. Удосконалення основних форм суспільно-владних взаємодій в умовах сучасних глобальних тенденцій. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*. 2017. № 1. С. 123-130.

ORLOVA Olena Oleksandrivna,

Associate Professor of the Department of Legal Disciplines

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs,

PhD of Law Sciences, Associate Professor

KRAVCHUTA Daryna Andriivna,

student of the

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs

FEATURES OF THE PROTECTION OF THE RIGHTS AND INTERESTS OF PERSONS, VIOLATED BY PUBLIC AUTHORITIES AND THEIR OFFICIALS

The Constitution of Ukraine as the Basic Law of society and the state guarantees the right to protect the rights and interests of any person. Analyzing the scientific literature, in recent years there has been a growing trend of violations of the rights and interests of individuals directly by state authorities and their officials. This indicates insufficient regulation of legislative norms for the protection of the rights and interests of individuals.

The protection of the rights, freedoms and legitimate interests of private individuals as the mission of the existence of administrative justice, as a subject of research, is reflected in the works of many scientists, among them: V. Averyanov, O. Bandurka, O. Bacherikov, V. Bevzenko, V. Galunko, L. Hlushchenko, O. Dubenko, A. Ivanyshchuk, V. Kravchuk, O. Kuzmenko, O. Mishchenko, S. Potapenko, A. Rudenko, Ya. Ryabchenko, M. Soroka, S. Stetsenko, O. Umnova, E. Shved, N. Shevtsova, O. Yatsun and others. However, given the degree of importance of protecting the rights, freedoms and legitimate interests of private individuals, this mission of administrative justice requires modern scientific challenges [1, p. 531].

The rights of citizens in Ukraine are recognized and protected by law and are guaranteed by state authorities at all levels. This is the characteristic feature of the rule of law. Attributing the state to the legal state means, on the one hand, recognition of the rights and freedoms of man and citizen as the highest value in this state, and on the other hand, observance of legality as the main principle of organization and activity of the state apparatus and its officials. The combination of these basic principles of the rule of law determines the sustainable development

and provision of all, without exception, the rights and freedoms of a person and a citizen. Human rights determine the minimum conditions for the preservation of human dignity and life, are a universal category that represents a person's ability to use elementary, most important benefits and conditions for a safe, free existence of an individual in society. The rights and freedoms of a person and a citizen are ensured in various ways, including through the performance by the state power and its authorized representatives of the duties assigned to them by law. Thus, the level of observance of the rights of citizens in the state reflects the extent to which this state fulfills the tasks assigned to it and how it copes with the functions, the implementation of which is included in the scope of these tasks [2, p. 28-33].

Protection of the rights and interests of citizens in relations with authorities must meet international legal standards. Administrative justice should contribute to the strengthening of law and order, the protection of the rights and freedoms of citizens and the legitimate interests of enterprises, institutions, and organizations, regardless of the forms of ownership. Through implementation, protection and protection of human rights lies the way to the real integration of Ukraine into the world community, not the least of which is the role of administrative and legal protection [3, p. 108-116].

As a result of the formation of human rights, seeking their recognition, and sometimes fighting for them as a natural consequence of this process, many means of protection and guarantees of human rights have crystallized. Over time, many of them began to be recognized as independent rights [4, p. 72].

One of these rights is the right of a person to challenge any actions or inactions of entities that violate his rights, including public authorities. The existence of this right necessitates the provision of procedures in the state that ensure the practical realization of a person's right to appeal. Without them, this right will not have an effective way of implementation and will remain purely declarative. The guarantee of the effectiveness of such procedures is their enshrining in the legislation of the country.

The legal certainty of the appeal procedure gives a person the opportunity to use it effectively, which leads to the launch of the control mechanism of the state over the activities of its bodies and their officials. As a result, an effective appeal should either prevent the violation of human rights, or encourage public authorities to restore the violated right. The right to appeal has three components:

- 1) the right to protect one's rights from unlawful interference or restriction;
- 2) the right to demand from the state, public authorities to observe, protect and defend rights;
- 3) the right to apply to the coercive force of the state to protect one's rights from illegal actions (inaction) of public authorities and their officials [4, p. 72].

Therefore, state authorities must comply with the provisions of the law when carrying out their activities. The object of administrative and legal protection, the legal rights, freedoms and interests of individuals are violated. The right of a person to challenge the actions of state authorities and their officials is constantly developing in accordance with the practice of the European Court of Human Rights. Therefore, it is advisable to pay attention to the foreign practice of regulating similar issues.

References:

1. Вовк П. В. Захист прав, свобод та законних інтересів приватних осіб як місія існування адміністративного судочинства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 530-532.
  2. Гамалій О. Л. Права громадян як об'єкт адміністративно-правового захисту органами державної влади. *Право і Безпека*. 2014. № 1. С. 28-33.
  3. Нечипорук Ю. М. Окремі питання адміністративно-правового захисту прав людини в Україні. *Правове регулювання економіки*. 2012. № 11-12. С. 108-116.
- Цельєв О. В. Право на оскарження рішень органів публічної влади та їхніх посадових осіб як складова верховенства права. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2017. Т. 200. С. 72-79.

ОРЛОВА Олена Олександрівна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент
ФЕДОРЧЕНКО Марія Вікторівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ АКТІВ-ДОКУМЕНТІВ

Кодекс адміністративного судочинства України закріпив новий інститут адміністративного судового провадження – адміністративне позовне провадження, що потребує опрацювання питання змісту, форми кожного з процесуальних актів-документів з певних адміністративних справ.

Процесуальні акти-документи в адміністративному судочинстві являє собою систему офіційних актів, що закріплюють в собі процесуальні дії суду та інших учасників судового процесу на кожному його етапі, приймаються вони з дотриманням певної обов'язкової процесуальної форми, змісту та мають на меті захист прав, інтересів і свобод фізичних осіб, юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень владних управлінських функцій з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб та інших суб'єктів.

Вимоги щодо складання процесуальних актів-документів поділяються на загальні та особливі. Вимоги, що притаманні усім актам-документам, навіть якщо вони не мають юридичного значення і є загальними. До них можна віднести:

1. Відображення у акті-документі дійсності та розумної діяльності людини через фіксування інформації;

2. Відображення цієї інформації через фіксування певними засобами (письмово, за допомогою аудіо- чи відеофіксування, за допомогою комп'ютерної техніки);

3. Фіксування має здійснюватися на той носій, що відповідає обраному способу фіксації інформації (папір, електронний носій, фотоплівка тощо) [5].

Особливими в свою чергу є такі вимоги, що мають юридичне значення. Особливі вимоги доповнюють загальні і представляють собою:

1. Форму акту, що встановлена Кодексом адміністративного судочинства України;

2. Зміст акта має відповідати процесуальній дії;

3. Має містити відомості про орган чи особу, що має повноваження для прийняття такого акту, його реквізитів та інше;

4. Оформлення та прийняття акта уповноваженою особою [2].

Вимоги до судового рішення діляться на дві групи: ті, що встановлені Кодексом адміністративного судочинства України, і ті, що відповідають правилам юридичної техніки. Кодексом адміністративного судочинства України встановлено такі вимоги: законність і обґрунтованість (ст. 159), ухвалення у суворій відповідності із визначеним процесуальним порядком (ст. 160), дотримання процесуальної форми (ст. 158) та змісту (ст. 163), винесення у межах компетенції адміністративного суду (ст. ст. 161, 162), мотивувальна та резолютивна частини мають ґрунтуватись на матеріальних і процесуальних нормах, чинних на час вчинення окремої процесуальної дії (впливає з норми ч. 2 ст. 5), оприлюднення у встановленому порядку (ст. 167) [1].

Судове рішення (ухвала, постанова) обов'язково повинно містити вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини, які мають також відповідати певним вимогам, які встановлені законодавством України.

Так, вступна частина має розпочинатися саме найменуванням документа, вказівкою на ім'я України від якої воно постановляється. Вступна частина має містити в собі час, дату та місце прийняття судового рішення; найменування суду (в цьому випадку адміністративного), ПІБ судді (чи суддів) та секретаря цього судового засідання; імена інших осіб та сторін, що приймають участь у справі; предмет адміністративного позову (якщо це постанова суду першої інстанції) [4].

В описовій частині зазначається:

– короткий зміст позовних вимог та вимог скарги (позиція відповідача);

– пояснення осіб, що приймають участь у справі;

– докази, що були досліджені судом відповідно, встановлені обставини.

В описовій частині більш повно вказується:

– зміст вимог позивача та їх обґрунтування; заперечення відповідача та їх обґрунтування;

– вимоги позивача про зміну позову і самостійні вимоги третіх осіб;

– вимоги прокурора, органів державного управління, громадських організацій та інших осіб, а також вказуються розпорядчі дії сторін та суду.

До мотивувальної частини включається:

- обставини із посиланням на докази, встановлені судом;
- мотиви щодо неврахування деяких доказів;
- мотиви, яким слідував суд при прийнятті постанови/ухвали, а також посилання на положення закону, якими він керувався.

Тобто в цій частині наводяться усі міркування суду, на яких вже будується саме рішення суду в адміністративній справі.

Резолютивна частина подається із зазначенням:

- висновку суду про задоволення адміністративного позову (клопотання, заяви, вимоги, скарги) або про відмову в його задоволенні повністю чи частково;
- висновку суду по суті вимог;
- розподілу судових витрат – в постанові місцевого суду;
- інших правових наслідків ухваленого рішення;
- строку і порядку набрання судовим рішенням законної сили та його оскарження [3].

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Манько Д. Г. Юридична техніка й технології. Херсон : Грінь Д. С., 2014. 191 с.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. (зі змін і доп.). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2020, № 2, ст. 5.
4. Цивільні процесуальні документи. К. : Прецедент, 2011. 352 с.
2. Павлик П. М., Удовенко Ж. В., Кілічава Т. М., Райх Л. М. Процесуальна документація: навч. посібник (3-тє вид., перероб. та доп.). К. : ЦУЛ, 2010. 560 с.

SIDOROVA Elvira Oleksandrivna,

Associate Professor of the Department of Legal Disciplines
Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs,

PhD of Law Sciences, Associate Professor

SYNKO Karina Vyacheslavivna,

student of the

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs

GENERAL CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATIVE OFFENSES IN TRANSPORT

The problem of road safety on the roads of Ukraine affects every citizen, since we are all participants in road traffic as pedestrians, drivers of vehicles or passengers. Violation of traffic rules is often accompanied by traffic accidents, which can have serious consequences. According to the Constitution, Ukraine is a

democratic state governed by the rule of law. A person, his rights and freedoms are the highest value, and their protection is the duty of the state.

The need for the existence of special rules regulating road traffic safety is historically determined by scientific and technical progress, as a result of which ideas about the culture of movement were formed, vehicles of various types were created.

Such scientists as D. Boyko, O. Bandurka, N. Bortnyk, S. Yesimov, Yu. Vejera, S. Denisyuk, I. Golosnichenko, V. Humenyuk, E. Dodin, S. Kivalov, A. Komzyuk, D. Lukyanets, O. Ostapenko, O. Kucherenko, O. Salmanova and others.

The main one of the fundamental means used by the state to combat offenses in the field of road safety is administrative responsibility. The domestic theory of administrative law postulates a rule according to which any administrative offense has a destructive effect not only on the corresponding social relationship, but also on the macro system of social relations [1, p. 13-14]. Of course, the impact of a single administrative offense on such a system is practically imperceptible. However, on a general societal scale, administrative misdemeanors, the actual number of which reaches almost astronomical figures, definitely undermine the stability of the entire system of relations protected by administrative tort law.

Due to the commission of a large number of administrative offenses and crimes in the field of road traffic safety, society is greatly harmed. Because of this, there is a need to understand the components of offenses in the field of road traffic safety. The most common offenses in this area are exceeding the established speed limits, failure to comply with the requirements of road signs, markings, violation of the rules for transporting goods, stopping, parking, driving vehicles while intoxicated, and other violations. The main means of combating these offenses there is administrative responsibility as one of the components of legal responsibility. Social relations that arise during the provision of road safety are regulated by legal norms, namely: norms of administrative law, criminal law, civil law [2, p. 30].

The concept of "road safety" has seven thorough scientific approaches to its definition. It is considered as the road user's resistance to the threat of accidents in traffic accidents; termination of illegal types of economic activity; a condition for the implementation of the goals set by the state in the field of social and economic policy; component of national security; the priority of international security; system of social relations; the state of this process regarding the protection of its participants from traffic accidents. Road safety is ensured by the integrity of its components and is understood as a system of social relations that is formed in the field of road traffic [3].

The Criminal Procedure Code is one of the normative acts of domestic legislation that regulates the issue of administrative responsibility and ensures the protection of public relations from illegal encroachments. At the same time, it is common knowledge that administrative and tort norms provide protection and protection of public relations regulated by many different branches of law, in particular, administrative, civil, economic, criminal-procedural, criminal-executive,

transport, land, etc. All these relations suffer from the negative impact of administrative offenses, and therefore, in their totality, serve as their common object [4].

The concept of administrative responsibility of subjects for committing offenses in the field of road safety can be considered taking into account the categories of legal responsibility developed in scientific research. Legal responsibility as a method of influence on the offender may have a different legal nature: disciplinary, civil, criminal, administrative. In legal science, the general concept of legal responsibility is highlighted, which provides in the law for the application of state coercion measures to the offender, the negative reaction of the state to the committed offense.

It is possible to form the concept of an administrative offense in the field of traffic, defining it as an illegal, culpable act or inaction that affects the health and safety of citizens, the preservation of vehicles, roads and road structures, traffic or the established management procedure, for which the legislative administrative responsibility is established at the same level. The composition of an administrative offense in the field of traffic, as well as the composition of any other offense, contains a set of objective and subjective elements that characterize a specific socially harmful act as an administrative offense: object, objective party, subject object and subjective side of the offense. The object of any administrative offense is the social relations to which the illegal act is directed. The objective side in each specific case is determined by the disposition of one or another article of the Code of Administrative Offenses, which provides for responsibility for an illegal act, which is an administrative offense in the field of traffic. As a subject of an administrative offense in the field of traffic, any person subject to liability for the acts (actions or inaction) provided for by the legislation in the field of traffic, related to the violation of the rules that are included in his established by law or other normative should be considered legal act of obligations in the field of road traffic. The subjective side of the composition of the offense is characterized by guilt, which is the mental attitude of a person towards his illegal behavior and its consequences and can be expressed both in the form of intent and in the form of carelessness. Along with mandatory signs of the subjective side of an administrative offense, which are intent and carelessness, there may also be optional ones: motive and purpose.

In most cases, administrative responsibility is implemented by imposing a certain type of administrative penalty on the offender, which is a sanction for committing an administrative offense provided for by the Code of Criminal Procedure. The authority to impose administrative fines is given to many bodies and officials who are given such a right by legislation.

Thus, it can be noted as a conclusion that administrative offenses in the field of traffic safety are the most common. It should be noted that the common feature of the vast majority of offenses in the field of road traffic safety is the generic object of the offenses committed. It is also an important feature that the features of the objective and subjective sides have much in common. All offenses in the field

of traffic safety are committed as a result of the interaction of a person with a vehicle. Reasons and conditions should be attributed to the factors that determine the grounds for administrative liability for offenses in the field of road traffic safety.

References:

1. Гуржій Т. О. Логіко-філософські категорії і класифікація об'єктів адміністративного делікту. *Право України*. 2003. № 1. С. 13-17.
2. Лихолоб В. Г. Правопорушення: правова і моральна оцінка: навч. посібник. К. : УАВС, 1994. 172 с.
3. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: підручник. К. : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
4. Нефедова А. В. Об'єкт адміністративних проступків на автомобільному транспорті. *ICI Journals Master List*. URL : <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/915927.pdf>.

СТЕПАНЕНКО Кирило Володимирович,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
РОМЕНСЬКА Катерина Ігорівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

В умовах сучасності захист та забезпечення основних прав та свобод людини перестали бути компетенцією лише конкретної країни, а стали справою всього міжнародного співтовариства, адже вже досить тривалий час визначаються важливішим завданням багатьох держав світового співтовариства. На сьогодні нараховується досить велика кількість декларацій, конвенцій, хартій, що несуть в своєму змісті мету закріплення на глобальному світовому рівні основоположні права та свободи людини, їх забезпечення та захист, а також способи та засоби їх відновлення у випадку порушення.

Зауважимо, що міжнародні-правові акти, які закріплюють захист та забезпечення прав та свобод людини, зазвичай, розглядаються як міжнародні стандарти, адже безпосередньо засновані на звичаєвих нормах, що попередньо сформувалися внаслідок визнання державами юридичної сили правил поведінки, які буди проголошені Генеральною асамблеєю ООН у вигляді декларацій чи рекомендацій [1, с. 124]. Так, міжнародні стандарти у сфері забезпечення прав людини являють собою загальноновизнані міжнародно-правові норми, які самі по собі закріплюють на загальнолюдському рівні статус

особистості і встановлюють перелік основоположних прав і свобод, обов'язок держав дотримуватися цих прав і свобод, а також межі можливого або припустимого їх обмеження [2, с. 2].

Крім того, звернемо увагу на те, що Конституція України та взагалі законодавство нашої країни безпосередньо зорієнтовані на міжнародно-правові стандарти у сфері забезпечення прав та свобод людини. Даний факт підтверджується тим, що в Конституції України присвячено окремий розділ, що закріплює права, свободи та обов'язки людини і громадянина, а при застосуванні на практиці норм різних галузей права, особлива увага приділяється саме вимогам і нормам, які визначені у міжнародно-правових актах, рішеннях Європейського суду з прав людини тощо.

Серед найважливіших загальних документів, з якими повністю узгоджуються положення Конституції України, є:

- Загальна декларація прав людини;
- Міжнародний договір про громадянські та політичні права;
- Міжнародний договір про економічні, соціальні та культурні права;
- Європейська конвенція про захист прав та основоположних свобод людини з протоколами;
- Європейський соціальний статут;
- Заключний акт Ради з питань безпеки та співробітництва в Європі;
- Підсумковий документ Віденської зустрічі представників держав-учасниць Ради з питань безпеки та співробітництва в Європі.

Однак, на сьогодні, одним із найважливіших міжнародних актів із захисту та забезпечення прав людини та громадянина визначається Загальна декларація з прав людини прийнята Генеральною асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року. В змісті даного документу закріплений широкий перелік громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних прав [3, с. 34].

Як вдало зазначає дослідниця В. Яцковина, то контроль за дотриманням та непорушенням прав людини значною мірою покладається на представників органів державної влади. Серед виконавчої гілки влади важливу роль у цьому відіграє Національна поліція України. Також, вона звертає увагу на те, що дійсно, поліція відіграє досить важливу роль у сфері забезпечення реалізації міжнародних стандартів, що підтверджується, що одним з обов'язків підрозділів поліції визначається забезпечення реалізації та контроль за недопущенням порушень прав та основних свобод людини, які закріплені міжнародними та національними нормами права [4, с. 51]. Із зазначеною думкою ми повністю згодні, адже правоохоронні органи (поліція) при здійсненні своїх професійних обов'язків, в першу чергу, забезпечують схоронність прав та свобод людей, і взагалі, їх робота направлена саме на їх забезпечення.

Також, підтримуємо думку К. Владовської, яка зауважує, що поліція є органом, на який покладено завдання служити суспільству шляхом забезпечення охорони законних прав та свобод людини і громадянин, підтримувати публічну безпеку та правопорядок, а також протидіяти

злочинності. До того ж, у процесі виконання цих завдань проявляється компетенція правоохоронних органів (поліції) щодо реалізації міжнародних стандартів прав людини. Зазначені завдання певним чином утворюють специфіку та особливий характер діяльності поліцейського, підготовка якого повинна бути зосереджена на набутті ним практичних знань, умінь та навичок, виховання у нього поваги до природних прав людини, а виконання його професійних службових обов'язків повинно відбуватися відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків та наказів керівництва [5, с. 33].

Отже, можна зробити висновок, що міжнародні стандарти у сфері забезпечення прав людини визначаються дуже важливими і мають значний вплив на національне законодавство нашої країни, так й інших держав світу. У свою чергу, не малу роль у відтворенні міжнародних стандартів у сфері забезпечення прав людини відіграють органи поліції, в професійні обов'язки яких покладено безпосереднє забезпечення та захист всіх прав та свобод людини у випадку їх протиправного порушення чи обмеження.

Список використаних джерел:

1. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. *Підприємство, господарство і право*, 2019. С. 124-127.
2. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції. К. : Реферат, 2006. С. 2.
3. Копетюк М. Поняття та класифікація міжнародних стандартів прав людини та громадянина. *Історико-правовий часопис*, 2020. С. 33-36.
4. Яцковина В. В. Міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини. *Проблеми становлення правової демократичної держави*, 2022. С. 49-53.
5. Владовська К., Морщук Т. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. С. 32-36.

ЧЕПІК-ТРЕГУБЕНКО Ольга Сергіївна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат політичних наук
МАЙБОРОДА Анна Сергіївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФУНКЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Функція держави – це головний напрямок діяльності держави, який виражає її сутність і соціальне призначення щодо управління справами суспільства. Цю думку можна висловити й інакше: функція держави – це діяльність держави в її головних напрямках.

Ця функція впливає з природи і потреб самого суспільства, а в суспільствах, організованих державою, вона набуває характеру державної функції. Це не дивно, оскільки в таких суспільствах управління комунальними послугами покладено на державу як форму організації самого суспільства [1].

Функціонування держави як основної сфери діяльності визначається основними викликами, що стоять перед суспільством. Зміна викликів призводить до змін у функціонуванні держави.

Під функціями держави розуміють основні напрями діяльності, які характеризують призначення держави в суспільстві. Функції держави виражають її сутність і реальну роль, яку вона відіграє у вирішенні основних проблем суспільного життя.

Отже, функціям сучасної держави характерні такі ознаки:

- Функції держави – це суспільно значущі напрями її внутрішньої або зовнішньої діяльності;

- функції держави відображають і конкретизують її історичну сутність і соціальне призначення;

- функції держави мають чітко визначений предмет, який є постійним протягом усього часу існування держави;

- виконання функцій держави здійснюється своїм специфічним способом і у своїй специфічній формі, відповідно до змісту окремих функцій, і є конкретним завданням, яке вирішується державою на певному етапі розвитку суспільства;

- функції держави артикулюють та об'єктивують її специфічні характеристики, закономірності розвитку та динаміку соціально-економічних, політичних і духовних перетворень у суспільному житті [2].

Функції держави відповідають на питання про те, чим займається держава, які цілі переслідує та які завдання вирішує. У функціях держави виявляються сутність і соціальне призначення держави.

Функції держави слід відрізнити від функцій і способів діяльності окремих державних органів. До них належать законодавча, виконавча, контрольно-наглядова, юрисдикційна (вирішення певних юридичних справ), слідча та оперативно-розшукова (тюрми, колонії, слідчі ізолятори), податкова, прикордонна та інші види [3].

Функції держави – це лише основні напрямки діяльності держави в цілому, як сукупності всіх державних органів. До виконання певних функцій держави залучається значна кількість, якщо не всі, державні органи та використовуються різні форми діяльності держави. Наприклад, правоохоронна функція як основний напрям діяльності держави проявляється у законодавчій, управлінській, контрольно-наглядовій, слідчій, юрисдикційній та інших формах діяльності.

Функції держави мають змістовний та об'єктивний характер, оскільки вони породжуються самим суспільством, впливають з його сутності та об'єктивно стоять перед суспільством на певному етапі його розвитку [4].

З визначенням курсу на побудову соціальної правової держави в Україні розширюється зміст і значення сучасних функцій. Особливого значення на сучасному етапі розвитку нашої держави набуває соціальна функція, яка повинна створити умови для гідного життя людини. Ця мета досягається завдяки таким функціям:

1) Соціальний захист: включаючи пенсійне та медичне страхування, підтримку інвалідів та малозабезпечених, виплату допомоги по безробіттю та неповній зайнятості, впровадження соціально орієнтованої податкової та бюджетної політики;

2) Надання суспільних благ. Включаючи підтримку культури, освіти, науки, охорони здоров'я, захисту навколишнього середовища та розвитку інфраструктури громадянського суспільства;

3) Економічний розвиток. Сюди входить антимонопольна політика, конкурентна політика, підтримка підприємництва, розбудова ринкових інститутів та управління державним сектором;

4) Підтримка стабільності шляхом стабілізації рівня цін, збалансування платіжного балансу, забезпечення зайнятості, підвищення кваліфікації людських ресурсів, забезпечення конкурентоспроможності виробників та контролю за ціноутворенням;

5) Здійснення економічного моніторингу, тобто національних замовлень, формулювання та реалізація національних програм, визначення та підтримка пріоритетних галузей і напрямів розвитку.

Характер державного ладу країни відображається насамперед у функціях (напрямах діяльності) держави (які опосередковують сутність, тип, природу і призначення держави). Тому, визначаючи державний лад, Конституція України вказує на його основні функції, а також на механізми держави. Зміст і спрямованість діяльності держави, обов'язки держави (ст. 3), здійснення державної влади (ст. 6), державне забезпечення, піклування (ст. 11, 12 і 13) та найважливіші функції держави (ст. 17) вказуються прямо і опосередковано, а в подальшому отримують різні назви.

Слід зазначити, що основні функції держави не прописані повністю в жодному розділі Конституції, але є змістом майже кожного розділу Конституції.

Нині визнано, що функції держави, які опосередковують її діяльність, відображають основні напрями та види (аспекти) її діяльності. Критеріями класифікації функцій держави є основні елементи її діяльності. До таких елементів належать, зокрема, суб'єкт, об'єкт, метод, засоби діяльності, завдання та цілі діяльності.

За новою Конституцією, Україна здійснює цілісну, повноцінну систему об'єктних (внутрішніх і зовнішніх) функцій. Це такі функції, як політична, економічна, соціальна, культурна, екологічна та ін.

Отже, функції держави – це основні напрями її діяльності, що відображають сутність і соціальне призначення держави в управлінні різноманітними проблемами суспільства. Функції держави мають змістовний і об'єктивний характер, оскільки вони породжуються самим суспільством, впливають з його сутності та об'єктивно стоять перед суспільством на певному етапі його розвитку.

Функції держави розкривають соціально-класову природу держави та її соціальне призначення. Аналізуючи функції держави, ми можемо зрозуміти, для чого існує держава, яким інтересам вона служить, які соціальні групи і класи існують.

Всі функції держави визначаються стабільними характеристиками держави, але форма самої держави може визначатися її функціями. Так, якщо держава ставить за мету ведення агресивних та загарбницьких війн, розширення своєї території і починає слідувати такому політичному курсу, то організація державної влади стає авторитарною, антидемократичною, а іноді і тоталітарною. І навпаки, формування демократичної політико-правової системи (правової держави), заснованої на принципах поділу влади і народовладдя, можливе лише за умови виконання державою своєї функції забезпечення мирного виживання, добробуту суспільства і соціально-правового захисту громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. (зі змін. і доп.) *Відомості Верховної Ради України*. 2019, № 38, ст.160.
2. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. К. : Юридична думка, 2004. 652 с.
3. Битяк Ю. П. Адміністративне право України. К. : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
4. Гладун З. С. Адміністративне право України: Тернопіль : Карт-бланш, 2004. 580 с.

НАЛИВАЙКО Ігор Олегович,
аспірант кафедри загальноправових дисциплін
Донецького державного
університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЩОДО СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ТА ГАРАНТІЙ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Соціальні стандарти та гарантії визнаються ключовими у сучасному суспільстві, оскільки вони визначають рівень соціальної справедливості та добробуту. Аналіз правових інструментів, що регулюють ці аспекти, не лише сприяє розумінню механізмів їх функціонування, а й виявленню можливостей подальшого удосконалення.

Питання соціальних стандартів та гарантій набувають особливої актуальності через зростання соціально-економічних викликів, що ставлять під загрозу благополуччя громадян. Пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення росії в Україну ще більше підкреслила цю проблему.

Сучасне суспільство визнає соціальні стандарти як ключовий елемент соціального захисту та розвитку. Однак, розуміння та визначення цих стандартів в правовому контексті базується на різних теоретичних підходах [1].

Один із найбільш відомих підходів – теорія природних прав. Згідно з нею, соціальні стандарти визнаються як нещось вбачене як загальнолюдське право, що існує незалежно від державного законодавства. Ця концепція передбачає існування основних прав та свобод, які повинні бути гарантовані всіма державами.

Ще однією важливою теорією є соціальний договір. Згідно з нею, соціальні стандарти визнаються результатом угоди між громадянами та державою. Цей договір передбачає, що громадяни надають певні повноваження державі в обмін на захист їхніх прав та гарантій соціального благополуччя.

Крім того, важливим підходом є концепція соціальної справедливості. Вона визнає соціальні стандарти як інструмент досягнення рівності та справедливості у суспільстві. За цією концепцією, держава має гарантувати всім громадянам рівний доступ до основних благ та можливостей.

Аналіз цих та інших теоретичних підходів до визначення соціальних стандартів дозволяє краще зрозуміти їхню сутність та роль у правовій системі.

Забезпечення соціальних гарантій відбувається за допомогою різних правових інструментів, які визначають права та обов'язки громадян у сфері соціального захисту [2]. Серед найбільш поширених інструментів можна виокремити наступні:

- Законодавчі акти: Нормативні акти, прийняті на рівні держави, визначають основні принципи та правила, які регулюють соціальні стандарти та гарантії. Ці закони можуть стосуватися різних аспектів, таких як медичне обслуговування, пенсійні виплати, соціальні виплати для малозабезпечених тощо.

- Адміністративні акти: Виконавчі органи держави приймають адміністративні рішення та нормативні акти, які конкретизують та регламентують застосування законодавства у сфері соціального захисту. Ці акти можуть включати процедури отримання соціальних послуг, умови надання допомоги тощо.

- Судова практика: Рішення судів в справах, що стосуються прав громадян у сфері соціального захисту, визначають конкретні права та обов'язки сторін. Судова практика має велике значення у формуванні та вдосконаленні правових стандартів.

- Міжнародні договори та конвенції: Участь держави в міжнародних організаціях та підписання міжнародних договорів забезпечує додаткові гарантії соціального захисту громадян. Міжнародні нормативні акти можуть включати права на працю, освіту, охорону здоров'я тощо.

Ці різноманітні правові інструменти відображають складність та різноманітність механізмів, які використовуються для забезпечення соціальних гарантій у сучасному суспільстві.

У сучасному світі питання соціальних стандартів та гарантій стає все більш актуальним, особливо в умовах зростання соціально-економічних викликів та поглиблення нерівностей. Пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення росії в Україну ще більше підкреслили цю проблему, розкривши нерівності та вразливість соціальних систем [3]. Деякі з основних аспектів сучасного стану соціальних стандартів та гарантій включають:

– Нерівність: Незважаючи на зусилля влади, нерівність залишається серйозною проблемою у багатьох країнах. Велика частина населення не має доступу до достатнього рівня соціального захисту та медичного обслуговування.

– Недостатність соціальних програм: Багато соціальних програм і гарантій не відповідають сучасним викликам та потребам населення. Наприклад, пенсійні системи можуть бути нестійкими або недостатньо великими для забезпечення гідної якості життя після виходу на пенсію.

– Необхідність реформ: Сучасний стан соціальних стандартів та гарантій свідчить про необхідність системних реформ у цій сфері. Ці реформи можуть включати перегляд законодавства, зміни в системі соціального забезпечення та підвищення ефективності адміністративних процедур.

– Міжнародне співробітництво: У зв'язку з глобальними викликами, такими як зміна клімату та міграційні кризи, міжнародне співробітництво у галузі соціального захисту стає все більш важливим. Держави повинні спільно працювати над розробкою та реалізацією міжнародних стандартів та гарантій.

Загальний аналіз сучасного стану соціальних стандартів та гарантій показує наявність проблем та викликів, але також вказує на можливості для подальшого удосконалення та розвитку правових механізмів у цій сфері.

У контексті сучасних викликів і потреб суспільства, існує кілька напрямків для подальшого розвитку та удосконалення правових інструментів у сфері соціальних стандартів та гарантій:

– Зміцнення соціального законодавства: Необхідно постійно адаптувати законодавство до змін у суспільстві та новим викликам. Це може включати удосконалення правових актів, що регулюють права працівників, медичне обслуговування, соціальне забезпечення та інші аспекти соціального захисту.

– Підвищення ефективності адміністративних процедур: У багатьох країнах існують складні та часом недостатньо ефективні процедури отримання соціальних послуг. Необхідно спростити та удосконалити ці процедури для забезпечення доступу громадян до необхідних гарантій та послуг.

– Стимулювання громадянського суспільства: Важливо підтримувати та розвивати роль громадянського суспільства у формуванні та контролі за реалізацією соціальних стандартів. Активна участь громадських організацій та активістів може сприяти підвищенню ефективності соціальних програм та захисту прав громадян.

– Міжнародне співробітництво: Співпраця між державами у галузі соціального захисту та розроблення спільних міжнародних стандартів є ключовою для вирішення глобальних викликів та нерівностей. Держави повинні активно співпрацювати з міжнародними організаціями та іншими країнами для обміну досвідом та розроблення спільних стратегій у цій сфері.

Загалом, подальший розвиток правових інструментів у сфері соціальних стандартів та гарантій вимагає комплексного підходу та співпраці між різними суб'єктами суспільства та міжнародними партнерами. Тільки таким чином можна забезпечити ефективний захист прав та соціальний захист громадян у сучасному світі.

Сучасний стан соціальних стандартів та гарантій характеризується нерівністю, необхідністю реформ та потребою у підвищенні ефективності адміністративних процедур. Для подальшого розвитку системи соціального захисту необхідно зміцнення соціального законодавства, підвищення уваги до потреб населення та розвиток міжнародного співробітництва.

Важливою складовою є активна участь громадянського суспільства у формуванні та контролі за реалізацією соціальних стандартів. Розуміння та удосконалення правових інструментів у сфері соціальних стандартів та гарантій є важливим завданням для забезпечення стабільності та розвитку суспільства, а також захисту прав та інтересів громадян.

Список використаних джерел:

1. Наливайко І. О. Ефективність правового регулювання соціальних стандартів та гарантій: проблеми та перспективи. *Наукові перспективи*, № 7 (37), 2023.
2. Наливайко І. О. Теоретико-правова характеристика соціального захисту учасників бойових дій в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*, № 2, 2023. С. 179-186.
3. Наливайко І. О. Особливості регулювання соціальних послуг в Україні та Європейському союзі. *Наука в умовах воєнного стану: пошуки, проблеми, перспективи розвитку*, № 127, 2023.

ЗАДОЯ Вікторія Євгенівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
ГАЛУШКО Ростислав Володимирович,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУБ'ЄКТИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зміни в перевагах, потребах і інтересах суспільства, а також зміна ціннісних орієнтирів та стереотипів поведінки особи призвели до зростання правового нігілізму, збільшення протиправних проявів і появи тіньового права. Децентралізація та боротьба за владу також позначилися на ефективності правового регулювання та функціонуванні держави.

Однак, заявлені завдання, пов'язані з асоціацією України та Європейського Союзу, вимагають забезпечення та захисту прав і свобод особи, а також зміцнення законності та правопорядку [1, с.66].

Одним з основних завдань держави є гарантування захисту прав і законних інтересів громадян, фізичних та юридичних осіб від незаконних дій та забезпечення дотримання принципу законності та правопорядку в державі. Ці завдання здійснюються шляхом виконання правоохоронної діяльності відповідними органами держави.

Оскільки окремі функції правоохоронної діяльності виконуються різними органами інституцій, такими як законодавчі, виконавчі, судові та президентські органи, а також прокуратура; деякі громадські організації та об'єднання; окремі громадяни, яким державою делеговані певні повноваження, з урахуванням відповідного розподілу компетенції, форм і засобів здійснення, можна вважати їх суб'єктами правоохоронної діяльності.

У загальному, правоохоронні органи складаються з органів правосуддя, прокуратури, служби безпеки (державної безпеки), органів внутрішніх справ та інших органів державної влади. Науковці не мають єдиної думки щодо включення до системи правоохоронних органів судів, контрольно-ревізійних установ і т. д.

Правоохоронні органи виконують внутрішні функції держави, спрямовані на захист прав та свобод людини, власності та забезпечення правопорядку.

Варто зауважити про те, що згідно із думкою О. Бандуркою, правоохоронні органи - це установи та організації, які діють у суспільстві та державі і мають на меті забезпечення законності, боротьбу зі злочинністю та іншими порушеннями права [2, с. 20].

Інші вчені вказують на те, що правоохоронні органи утворюють окрему групу органів держави залежно від їх професійної діяльності і мають чітко визначені завдання. Отже, критерієм виділення правоохоронних органів від інших органів держави є коло завдань, які вони виконують.

Основними суб'єктами правоохоронної діяльності є правоохоронні органи. Згідно Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів належать: органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [3, с. 43].

Відповідно, нормативне забезпечення правоохоронної діяльності є достатньо масштабним, оскільки йдеться про нормативне закріплення правового статусу та порядку діяльності всіх вищеперерахованих органів, а також прав суб'єктів – учасників адміністративного та кримінального процесу, суб'єктів, щодо яких здійснюється або які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Отже, політичні та економічні зміни в Україні потребують реформування державно-правової системи для подолання негативних явищ, які супроводжують повернення країни до єдиного Європейського співтовариства. Це передбачає також необхідність звернути увагу на правоохоронну систему як важливий елемент держави.

Список використаних джерел:

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Лозинський Ю. Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності: навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 323 с.
2. Хамула П. І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 238 с.
3. Білас А. І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів : НУ «ЛП», 2016. 238 с.

ЗАДОЯ Вікторія Євгенівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
ОВЧАРЕНКО Вадим Максимович,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОМ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ОДЕРЖАННЯ ПОДАРУНКІВ

У сучасному світі подарунки є популярним способом вираження вдячності, підтримки та встановлення зв'язків між людьми. Однак, через можливість зловживання цим явищем, багато країн встановлюють законодавчі обмеження, щоб запобігти конфліктам інтересів, корупції та не доброчесності. У цьому рефераті ми розглянемо порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків і їх наслідки.

Законодавство багатьох країн містить положення, які обмежують прийняття подарунків державним службовцям, представникам певних сфер діяльності та іншим особам, які займають відповідальні посади. Ці закони мають на меті запобігання конфліктам інтересів і корупції, а також забезпечення прозорості і довіри в управлінні державними справами. Прикладами таких законів можуть бути Закон про етику у державній службі, Закон про боротьбу з корупцією та етичні кодекси для певних професійних груп, таких як лікарі, адвокати тощо. Ці закони встановлюють норми щодо прийняття подарунків, визначають обмеження та накладають відповідальність за їх порушення [1, с. 25].

Законодавство встановлює різні обмеження щодо прийняття подарунків з метою запобігання можливих зловживань. Деякі з найпоширеніших обмежень включають обмеження вартості, багато законів встановлюють максимальну вартість подарунка, який може бути прийнятий особою з певним статусом. Це робиться з метою запобігання спробам впливу на прийняття рішень чи невідповідності інтересам громадськості. Наприклад, законодавство може встановлювати, що державні службовці можуть приймати подарунки, вартість яких не перевищує певної суми, яка визначається в законі. [2]. Це сприяє запобіганню неприпустимого впливу на діяльність державних посадовців та забезпечує прозорість та недискримінацію у взаєминах з громадськістю. Заборона певних типів подарунків: Деякі закони обмежують не лише вартість подарунка, але й його тип чи характер. Наприклад, це можуть бути гроші, цінні папери, дорогоцінні метали, нерухомість або інші великі матеріальні цінності. Заборона приймати такі подарунки має на меті уникнення ситуацій, коли особа може бути підкуплена або залежна від внесення значних матеріальних благ.

Це сприяє збереженню чесності та незалежності приймаючої сторони. Заборона одержання подарунків від певних джерел: Закони також можуть обмежувати прийняття подарунків від певних джерел, які можуть створювати конфлікт інтересів або порушувати принципи справедливості та неперебільшеної вигоди. Наприклад, державний службовець може бути заборонено приймати подарунки від осіб, які мають інтереси в рішеннях або контрактах, що безпосередньо пов'язані з його посадою або впливають на його службові обов'язки. Це можуть бути компанії, організації або інші особи, які мають потенційну здатність впливати на прийняття рішень або отримання певних пільг [3].

Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків може мати серйозні наслідки для всіх сторін, включених у такі ситуації. Деякі можливі наслідки включають порушення етичних принципів: Порушення обмежень щодо одержання подарунків може призвести до порушення етичних принципів та викликати сумніви щодо незалежності, об'єктивності та чесності особи, яка приймає подарунок. Це може підірвати довіру громадськості та пошкодити репутацію імплікованих осіб. Правові наслідки: Порушення обмежень щодо одержання подарунків може мати правові наслідки, такі як дисциплінарні заходи, штрафи або навіть кримінальне переслідування. Законодавство може передбачати адміністративні або кримінальні санкції для тих, хто свідомо порушує обмеження та приймає неприпустимі подарунки.

Втрата довіри та репутації: Порушення обмежень щодо одержання подарунків може призвести до серйозної втрати довіри громадськості та пошкодити репутацію особи, яка приймає подарунок. Це може мати далекосяжні наслідки для подальшої кар'єри та співробітництва з іншими організаціями [4].

Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків є серйозними порушеннями етичних принципів та правових норм. Ці обмеження існують з метою запобігання конфліктам інтересів, корупції та забезпечення прозорості та довіри в управлінні справами. Порушення таких обмежень може мати наслідки, включаючи порушення довіри громадськості, втрату репутації, правові наслідки і вплив на подальшу кар'єру. Важливо дотримуватись встановлених законом обмежень щодо прийняття подарунків, щоб забезпечити прозорість, чесність та високі стандарти етичності в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 05.10.1995 р. № 356/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 34. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
4. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20200116>.

ЛАВРЕНКО Дар'я Олександрівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
МАТВЕЄВА Іуліанія Андріївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: ЇХ ВИДИ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Об'єднання підприємств може мати кілька причин і цілей. В основному, створення об'єднання підприємств передбачає сполучення ресурсів, знань і досвіду декількох окремих підприємств для досягнення спільної мети і забезпечення певних переваг.

Однією з головних причин для створення об'єднання підприємств є економічна ефективність. Об'єднання дозволяє раціоналізувати виробничі процеси, зменшити дублювання функцій і використовувати ресурси більш оптимально. Це може включати спільне використання обладнання, інфраструктури, технологій та інших ресурсів, що знижує витрати і підвищує ефективність.

Об'єднання підприємств – це процес злиття двох та більше підприємств (організацій) зі спільною метою утворення нової юридичної особи або для забезпечення спільного управління та спільної діяльності. Такі дії здійснюються залежно від потреб та мети організацій, які вирішили об'єднатися [1].

Об'єднання підприємств засновуються на добровільних засадах самими підприємствам, або за рішенням спеціального органу, уповноваженого утворювати такого роду групування.

Склад об'єднаних підприємств може бути різноманітним, куди можуть входити наступні організації:

- Підприємства утворені законодавством іншої країни;
- Українські підприємства, що долучилися до процесу об'єднання з іноземними організаціями.

В Україні такі об'єднання можуть бути створені двома способами:

- 1) на невизначений строк;
- 2) тимчасові.

Об'єднання підприємств носять статус юридичної особи на починають діяти з дня державної реєстрації, згідно статті 58 ГК України [1].

Згідно ст. 119 ГК України, об'єднання підприємств мають два способи утворення:

- *Господарські об'єднання* (або економічні об'єднання) є формою організації підприємницької діяльності, де кілька самостійних підприємств об'єднуються з метою спільної реалізації певних цілей. Такі об'єднання

можуть бути створені для спільного здійснення виробництва, збуту, досліджень, маркетингу, фінансової діяльності та інших аспектів бізнесу. Господарські об'єднання можуть мати різні форми, такі як корпорації, концерни, об'єднання підприємств і т.д. Вони дозволяють підприємствам знизити витрати, збільшити обсяги виробництва, підвищити конкурентоспроможність і розширити ринки збуту.

– *Державні (комунальні) об'єднання*, у свою чергу, відносяться до форми організації територіального управління та надання комунальних послуг на місцевому рівні. Це організації, які створюються владними органами (державними або місцевими) для кращого забезпечення потреб населення у комунальних послугах, таких як водопостачання, вивіз сміття, газопостачання, освітлення, дорожнє утримання тощо. Державні об'єднання зазвичай функціонують на рівні місцевих рад, а їх діяльність регулюється законодавством країни або регіону.

Об'єднання підприємств в Україні підпорядковується законодавству, яке встановлює правила і процедури для здійснення таких операцій. Основний законодавчий акт, який містить норми, які регулюють порядок створення та існування об'єднань суб'єктів господарювання – Господарський кодекс України.

Господарський кодекс встановлює специфічні правила, які стосуються господарської діяльності та комерційних операцій, зокрема об'єднання підприємств. Деякі положення Господарського кодексу (надалі ГК), які стосуються об'єднання підприємств, включають [2]:

– Господарський кодекс встановлює конкретні правила, що стосуються господарської діяльності та комерційних операцій, включаючи об'єднання підприємств. Деякі з положень Господарського кодексу («ГК»), що стосуються об'єднання підприємств [2];

– Стаття 118 «Поняття об'єднання підприємств» Господарського кодексу України. Ця стаття визначає об'єднання підприємств як форму співробітництва між підприємствами з метою спільного ведення господарської діяльності [3].

Ці закони встановлюють правила стосовно укладання договорів про об'єднання, процедури створення, функціонування та ліквідації об'єднаних підприємств, права та обов'язки сторін, антимонопольні обмеження та інші аспекти. Найосновніший з них – Господарський кодекс України, який регулює існування і діяльність об'єднань підприємств.

Список використаних джерел:

1. Іщук С. І. Право інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування: автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.03. Київ, 2009. 20 с.
2. Малиновська Т. М. Індивідуалізація суб'єктів підприємницької діяльності: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2008. 16 с.
3. Джуринський В. О. Правове становище господарських об'єднань в Україні: монографія. К. : Юринком Інтер, 2010. 224 с.

ЛАВРЕНКО Дар'я Олександрівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
РОМЕНСЬКА Катерина Ігорівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕЖІ ЧИННОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Нормативно-правові акти відіграють важливу роль у регулюванні взаємодії між людьми, установами та органами влади, але вони не є безмежними у своїй силі і дії. Існують певні межі, в рамках яких діє чинність нормативно-правових актів, і ці межі мають велике значення для забезпечення законності та правової держави. Перш за все, важливо розуміти, що чинність нормативно-правового акта починається та закінчується зазначеними у самому акті датами. Термін дії акта може бути визначений конкретною датою, строком (наприклад, «на термін трьох років»), або може бути безстроковим. В останньому випадку, зазвичай, акт залишається чинним до його скасування або зміни. Однак, не завжди саме зазначена у акті дата закінчення чинності визначає її межу. В деяких випадках чинність акта може бути припинена достроково у разі втрати актом чинності або прийняття іншого акта, який скасовує або змінює першу норму. Також, якщо акт суперечить вищим нормативно-правовим актам, то його чинність може бути обмежена або анульована. Це означає, що нормативно-правовий акт має підкорятися ієрархії права, де Конституція та інші основні закони є вищими за всі інші акти [1].

Нормативно-правові акти є основним інструментом правового регулювання в суспільстві. Вони встановлюють правила поведінки, обов'язкові для всіх громадян, установ, органів влади та інших суб'єктів. Однак, чинність нормативно-правових актів має свої межі, які визначаються правовими нормами та принципами. В даному рефераті розглянемо питання про межі чинності нормативно-правових актів та їх значення для забезпечення законності та правової держави [2].

Чинність нормативно-правових актів визначається самими актами і може бути обмежена строком або безстроково. У першому випадку акт має визначений термін дії, який може бути конкретною датою або строком (наприклад, «на термін трьох років»). Цей термін може бути продовжений або скорочений шляхом прийняття іншого нормативно-правового акта.

У другому випадку, акт може мати безстрокову чинність, що означає, що він залишається чинним до його скасування або зміни. Проте, навіть безстроковий акт має свої межі, які обумовлені нормами вищого рівня та принципами правової системи.

Чинність нормативно-правових актів може бути припинена достроково в певних випадках. По-перше, акт може втратити чинність, якщо в самому акті передбачена дата його припинення. У такому разі, акт перестає бути обов'язковим після настання цієї дати. Припинення чинності акта може статися у зв'язку з прийняттям нового нормативно-правового акта, який скасовує або змінює першу норму. Це може відбуватися у випадку, коли виникла потреба у введенні нових правил, вдосконаленні діючих норм або вирішенні протиріч між актами.

Крім того, чинність нормативно-правових актів може бути обмежена або анульована, якщо акт суперечить вищим нормативно-правовим актам. У правовій системі існує ієрархія норм, де Конституція та інші основні закони є вищими за всі інші акти. Тому, якщо нормативно-правовий акт не відповідає вимогам Конституції або іншим основним законам, його чинність може бути обмежена або анульована [3].

Межі чинності нормативно-правових актів мають велике значення для забезпечення законності та правової держави. Вони визначають рамки, в межах яких акт може застосовуватися та бути обов'язковим для виконання. Це дозволяє забезпечити стабільність правового порядку і захист прав та свобод громадян.

Визначення меж чинності нормативно-правових актів допомагає уникнути протиріч і невизначеності в правовому полі, що є важливим для передбачуваності і зрозумілості правових норм. Відповідно, це сприяє зміцненню довіри громадян до правової системи та додержання ними закону.

Крім того, межі чинності нормативно-правових актів є засобом контролю за діями владних структур і запобігання можливому зловживанню та зловживанню владою. Вони дозволяють органам контролю та нагляду перевіряти відповідність нормативно-правових актів вимогам закону і конституції. Якщо акт суперечить вищим нормам або порушує права громадян, можна вжити заходів для його скасування або зміни.

Межі чинності нормативно-правових актів також сприяють забезпеченню рівноваги між законністю та гнучкістю правової системи. Вони дозволяють вносити необхідні зміни в правові норми, але з обов'язковим дотриманням процедур і принципів правової держави. Це забезпечує адаптацію правової системи до змін у суспільстві і захист прав та інтересів громадян.

Межі чинності нормативно-правових актів є важливим елементом правової системи, що визначає обсяг їхньої сили та дії. Вони обмежують строк чинності актів, встановлюють порядок припинення чинності та контролюють відповідність актів вимогам вищих норм та принципів правової держави. Відповідне дотримання меж чинності нормативно-правових актів сприяє стабільності правового порядку, захисту прав і свобод громадян, а також забезпечує контроль за діями владних структур та запобігає можливим зловживанням владою.

Список використаних джерел:

1. Колесніков В. В., Титов О. О. Загальна теорія держави і права: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015.
2. Комаров О. В. Курс конституційного права: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2019.
3. Підгорний А. М., Губерський В. А., Калініна Л. М. Конституційне право України: підручник. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2019.
5. Розенко О. П., Захарова Н. І., Петренко В. М. Загальна теорія держави і права. К. : Юрінком Інтер, 2019.

LEBEDEVA Yulia Vladyslavivna,
lecturer of the Department of Legal Disciplines
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs
NOVAK Olena Yevgenivna,
student of the
Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs

CONSTITUTIONAL AND LEGAL RESPONSIBILITY UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE

With the invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine on February 24, 2022, the Decree of the President of Ukraine No. 64/2022 introduced martial law with 05 hours 30 minutes on February 24, 2022 for a period of 30 days [1]. According to the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law" Art. 1 "Martial law is a special legal regime introduced in Ukraine or in some of its localities in the event of armed aggression or threat of attack, danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, and provides for the provision of appropriate state authorities, military command, military administrations and bodies of local self-government, the powers necessary to avert the threat, repulse armed aggression and ensuring national security, eliminating the threat of danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, as well as a temporary, threat-driven, restriction of the constitutional rights and freedoms of a person and a citizen and the rights and legal interests of legal entities, with an indication of the period of validity of these restrictions" [4]. Based on this, it can be noted that in these conditions the legal front of confronting the aggressor acquires special importance. To date, lawyers and political scientists create new terms, justifying our right to existence, integrity and sovereignty in a balanced scientific language - in contrast to the discourse of the aggressor, who is able to justify his violation of all the principles of law and moral norms and with his generalization and legal qualification of a huge number of crimes, problems and situations caused by war. With their conclusions and recommendations, lawyers and political scientists create a foundation for the protection and restoration of human and state rights and interests [5]. Because of

this, every citizen of Ukraine (regardless of his position, status, etc.) bears constitutional and legal responsibility to his country.

In jurisprudence, the concept of constitutional and legal responsibility was formed, which is based on the idea that civil society is not can exist where there is no responsibility of the bearers of state power [2]. According to the Decree of the President of Ukraine "On the introduction of martial law in Ukraine" paragraph 3 "In connection with the introduction of martial law in Ukraine, the constitutional rights and freedoms of a person and a citizen, provided for in Articles 30, may be temporarily limited for the period of the legal regime of martial law – 34, 38, 39, 41-44, 53 of the Constitution of Ukraine, as well as to introduce temporary restrictions on the rights and legal interests of legal entities within the limits and to the extent necessary to ensure the possibility of introducing and implementing the measures of the legal regime of martial law, which are provided for in the first part of the article 8 of the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law" [6].

Constitutional-legal responsibility is a relatively new institution for the national legal system, which is still undergoing changes and undergoing the first stage of formation. Constitutional and legal responsibility – it is an independent type of legal responsibility defined by the norms of constitutional law, which involves the state's encouragement of a positive action of the subject of constitutional-legal relations, the consequences of which exceed the requirements of constitutional-legal prescriptions (positive aspect) or the negative reaction of the state to a constitutional delict (offence). Constitutional and legal responsibility has the following features:

- is based on state coercion and the existence of a special state apparatus that exercises state power;
- acts as a clear and consistent form of implementation of constitutional and legal sanctions provided for by constitutional and legal norms;
- constitutional and legal liability is a consequence of committing a constitutional delict;
- is reflected in the occurrence of specific negative consequences for the subject of the constitutional offense;
- is always embodied in a procedural form clearly defined by legislation.

Today, the system of constitutional and legal responsibility, which is the main measure of state-wide legal coercion, is deeply developing in our country. If the force of the law is protected not only by state power, but also by the responsibility of citizens, then to a greater extent it also brings to responsibility higher state officials and other subjects who are endowed with powerful powers [2]. An effective mechanism of interaction is the implementation of the mechanism of responsibility to the Ukrainian people as an effective way of regulating relations between voters and representatives of the people. The political and legal responsibility of the people's deputy of Ukraine to the Ukrainian people is justified on the basis of the laws of our state - the Constitution of Ukraine, the principle of responsibility of the Ukrainian state, of which the people's deputy is a part, which is stated in Art. 3 of the Constitution of Ukraine [3].

Therefore, we can conclude that the specificity of the institution of constitutional-legal responsibility consists mainly in sanctions that do not affect the personal rights and freedoms of participants in constitutional-legal relations, their social, property or other status. After the invasion of the Russian Federation into the territory of Ukraine, the President imposed martial law. Martial law is a special legal regime introduced in Ukraine or in some of its localities in the event of armed aggression or threat of attack, danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, and provides for the granting of the necessary powers to the relevant state authorities, military command and local self-government bodies to avert the threat and ensure national security, etc. Constitutional responsibility is a special type of legal responsibility that has a complex political and legal nature, arises as a result of a constitutional offense and is expressed in adverse legal and social consequences for the subject of the constitutional offense. It is characterized by certain features. A review of the legal reality related to the reporting of people's deputies of Ukraine due to the full-scale invasion of the aggressor state was also conducted. Looking at the realities of today, it can be said with confidence that Ukraine is deeply developing the system of constitutional and legal responsibility in the conditions of martial law.

References:

1. Права і свободи громадян в умовах воєнного стану. *Платформа правових консультацій. WikiLegalAid*. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Права_і_свободи_громадян_в_умовах_воєнного_стану.
2. Лепісевич П. М. Конституційна відповідальність в Україні в умовах воєнного стану. *Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану*: матер. наук. семінару (м. Львів, 23 червня 2022 р.). Львів : ЛьВДУВС, 2022. С. 133-136. URL : https://ccu.gov.ua/sites/default/files/library/konstytuciyini_prava_i_svbobody_lyudyny_ta_gromadyanyn_a_v_umovah_voeyennogo_stanu_2022.pdf#page=133.
3. Шевчук О. В., Ковбас І. В. Звітування члена парламенту в умовах правового режиму воєнного стану. *Гарантії та забезпечення прав людини в Україні: становлення, розвиток та перспективи*: зб. матер. круг. столу, присвяченого Міжнародному дню прав людини (м. Харків, 4 грудня 2022 р.). Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. С. 127-130. URL : https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/04.12.2022.pdf#page=127.
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
5. Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф., Урбанський М. В. Конституційно-правова доктрина України про засади організації та здійснення публічної влади після деокупації. *Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15-28 квітня 2022 р.). Т. І. К. : НАПНУ, 2022. С. 83-87. URL : https://lib.iitta.gov.ua/730933/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7_%D0%A2%D0%BE%D0%BC%20%D0%86.pdf#page=83.
6. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

ЛЕБЕДЄВА Юлія Владиславівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
РОМЕНСЬКА Катерина Ігорівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАТУСУ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН, ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ТА БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ

У сучасному світі міжнародна міграція виявляється однією з ключових соціально-політичних проблем. Іноземні громадяни, особи без громадянства та біженці стають важливими суб'єктами суспільства, які потребують захисту своїх прав та гарантій соціального і правового статусу. Україна, як сучасна демократична країна, активно розвиває систему конституційно-правових засад, що регулюють статус іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців. Цей реферат присвячений аналізу конституційно-правових засад, які гарантують права іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців в Україні. Конституційне закріплення прав іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців. Конституція України є основним законодавчим актом, який гарантує права та свободи всіх осіб, які перебувають на території країни, незалежно від їхнього громадянства. Стаття 4 Конституції України стверджує принцип рівності всіх перед законом і заборону дискримінації за будь-якими ознаками, включаючи громадянство. Це створює правову основу для захисту прав іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців.

Україна має законодавство, яке регулює статус іноземних громадян. Одним з основних законів на цю тему є Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Цей закон визначає правовий статус іноземних громадян української держави, їхні права, обов'язки і гарантії.

Закон встановлює загальні принципи поведіння з іноземними громадянами, зокрема, принципи рівності перед законом, недопустимість дискримінації, захист прав і свобод осіб, які перебувають на території України, тощо. Закон також визначає порядок в'їзду та перебування іноземців в Україні, правила працевлаштування, отримання статусу біженця, процедури натуралізації та інші аспекти, що стосуються статусу іноземців.

Крім того, іноземні громадяни також користуються правами, які закріплені в інших законах України, наприклад, у Законі «Про свободу переміщення та вільний вибір місця проживання в Україні», Законі «Про основи внутрішньої і зовнішньої політики» та інших актах.

Україна також має законодавство, яке регулює статус біженців. Закон України «Про біженців і осіб, які потребують додаткового захисту» встановлює механізми захисту прав та інтересів біженців, які перебувають на

території України. Згідно з цим законом, біженці мають право на захист від переслідувань на підставі расової, національної, релігійної, політичної або будь-якої іншої соціальної групи або соціальної приналежності. Закон передбачає процедуру визнання особи біженцем, зокрема, подання заяви про визнання біженцем, розгляд її органами управління міграції та вирішення питання про статус біженця.

Важливим аспектом конституційно-правового статусу біженців є забезпечення їхніх прав на основі принципів міжнародного права, зокрема, на підставі Конвенції ООН про статус біженців. Закон також визначає права біженців щодо отримання освіти, медичної допомоги, житла, працевлаштування та інших соціальних послуг.

Конституційно-правові засади статусу іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців в Україні гарантують захист їхніх прав та свобод. Конституція України забезпечує принцип рівності перед законом для всіх осіб, незалежно від їхнього громадянства. Законодавство про статус іноземних громадян регулює правовий статус іноземців, їхні права та обов'язки. Закони про біженців забезпечують механізми захисту прав та інтересів біженців, що перебувають на території України. Ці конституційно-правові засади відіграють важливу роль у створенні та забезпеченні демократичного й правового суспільства в Україні, де всі особи мають рівні права та можливості.

Список використаних джерел:

1. Власенко А. С. Семенів О. А., Шевченко О. В. Людські права в Україні: конституційно-правові засади та реалії: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2017.
2. Огневич О. І., Колодій В. М., Сінюкова Л. А. Захист прав та свобод іноземців та осіб без громадянства: кол. монографія. К.: Юрінком Інтер, 2014.
3. Прайся О. В., Герасименко О. В., Гаврилов О. С. Захист прав біженців та біженські процедури в Україні: наук.-практ. коментар. К.: Юрінком Інтер, 2017.
4. Сабінін М. І., Міщук Н. О., Гаврилов О. В. Правовий статус іноземців в Україні: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2018.

ЧАЛИК Вадим Романович,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
КРАВЧУТА Дарина Андріївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОГО ДОПИТУ

Допит визначається найскладнішою та найпоширенішою дією, яка полягає у отриманні від підсудних, потерпілих, свідків відомостей про обставини, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні.

Взагалі, сутність допиту полягає у тому, що під час його здійснення слідчий або суддя, застосовуючи розроблені слідчою практикою тактичні прийоми, певним чином спонукає допитуваного дати свідчення про обставини, прямо або побічно пов'язані із розслідуванням конкретного кримінального правопорушення. Так, вислуховуючи та аналізуючи дані, надалі уповноважені особи можуть їх використати як докази у справі, що розслідується, або ж вони допомагають прийти до кінцевого рішення у суді (наприклад, у випадках коли розглядається клопотання слідчого щодо застосування запобіжного заходу відносно підозрюваного і тоді суддя при його розгляді бере до уваги показання, які надає відповідна особа) [1, с. 285].

Крім того, до факторів, які самі по собі обумовлюють специфіку судового допиту слід віднести:

- 1) публічність судового розгляду;
- 2) динамічність судового дослідження;
- 3) обізнаність сторін щодо суттєвих елементів висунутого обвинувачення та наявність доказів;
- 4) більша, порівняно зі слідчим допитом, віддаленість у часі досліджуваної події [2, с. 356].

Також, звернемо увагу на те, що порівняно із допитом на досудовому слідстві допит особи в суді надає стороні захисту певну можливість провести його більш ефективно, адже на цей час сторонам вже відомі всі суттєві елементи пред'явленого обвинувачення та всі докази, отримані під час досудового розслідування.

На думку науковця В. Єгупенко наявними є три характерні особливості, які безпосередньо відрізняють допит в межах судового процесу від допиту під час досудового розслідування. Так, на його думку:

- 1) допит у суді здійснюється у присутності підсудного та публіки;
- 2) у проведенні допиту беруть участь суддя, обвинувач, захисники, підсудні, потерпілі, цивільний позивач, цивільний відповідач та їхні представники (у разі їх наявності у справі);
- 3) допитуваний надає свідчення в судовому засіданні стоячи (даний фактор також досить впливає на емоційний стан допитуваної особи) [3, с. 362].

Стосовно особливостей допиту потерпілого у судовому засіданні, можемо зазначити думку М. Строговича, який зауважує, що потерпілий має допитуватися до допиту свідків, адже в такий спосіб усувається вплив показань, наданих свідками в суді, на показання потерпілого, який, на відмінну від свідків, до допиту не видаляється із зали судового засідання. До того ж, надані ним показання щодо обставин кримінального правопорушення, від якого він постраждав, значною мірою обумовлюють порядок і зміст допиту підсудного, свідка та перевірку інших доказів [4, с. 209].

Щодо допиту свідків, зауважимо, що даному учаснику можуть бути поставлені питання, які стосуються винятково обставин, що підлягають доведенню у кримінальній справі, характеристики особи обвинуваченого та особистих якостей свідка, що стосується його показань. У випадках, коли

запитання не стосуються справи, що розглядається, то суддя має право дозволити свідкові не відповідати на них, а коли в процесі допиту виявиться, що свідок знає більше за те, що він попередньо розповів слідчому, то суд має право запитати його і про нові обставини, що його відомі [5, с. 5].

Також, необхідним є зазначити, що під час допитів учасників кримінального провадження в суді використання тактичних прийомів відіграє досить важливу роль, а певне обрання відповідної їх системи безпосередньо корелює із системою тактичних прийомів, які використовувались під час досудового розслідування, а саме під час допиту окремих учасників кримінального провадження. Зазначимо той факт, що успішна реалізація тактичних прийомів під час допиту (судового допиту) різних категорій учасників кримінального провадження, певним чином зумовлюється:

- 1) попереднім плануванням проведення такої дії;
- 2) прогнозуванням можливої зміни моделі поведінки конкретного учасника кримінального провадження під час судового розгляду;
- 3) інтенсивністю роботи сторони захисту щодо спростування обвинувальної тези прокурора [6, с. 51].

Отже, можна зробити висновок, що судовий допит певним чином відрізняється від допиту на досудовому розслідування, адже дані дії мають як схожі ознаки, так і суттєві відмінності, які ми визначили вище. До того ж, слід пам'ятати, що під час підготовки справи саме до розгляду в суді та призначенні судового розгляду, суддя зобов'язаний визначити коло осіб, яких потрібно викликати на судові засідання. Також, суд попередньо визначає послідовність допиту учасників судового засідання виходячи із умов розглянутої їм справи.

Список використаних джерел:

1. Чернецька В. Види судових допитів у кримінальному процесі України. *Підприємство, господарство і право*. 2021. С. 284-288.
2. Мирошниченко Ю. М. Вплив особливостей судового допиту на зміст тактичних засобів його оптимізації. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. С. 356-359.
3. Єгупенко В. В. Участь педагога при провадженні кримінальних справ щодо неповнолітніх у суді. *Форум права*. 2010. С. 360-363.
4. Сольонова О. Порядок допиту потерпілого під час судового розгляду. *Національний юридичний журнал: теорія та практика*. 2017. С. 208-211.
5. Судовий допит. URL : https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/327858/mod_resource/content/
6. Яновська Л. Ю. Тактичні особливості допиту під час судового розгляду. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. С. 47-52.

ЧАЛИК Вадим Романович,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
РОМЕНСЬКА Катерина Ігорівна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ НАДАЮТЬ ДОПОМОГУ В ЗАПОБІГАННІ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Корупція є серйозною загрозою для суспільства, економіки та демократії. У боротьбі з корупцією надзвичайно важливо мати активних громадян, які надають допомогу в запобіганні та протидії цьому негативному явищу. Однак, особи, які вступають у боротьбу з корупцією, можуть стикатися з різними ризиками і загрозами. Тому забезпечення їх безпеки є надзвичайно важливим завданням. Я хотів би проаналізувати деякі ключові аспекти, пов'язані з цією проблемою.

Важливо забезпечити правовий захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції. Це можна досягти шляхом прийняття та ефективної реалізації законодавства, яке гарантує їх права та забезпечує захист від репресій. Крім того, важливо створити механізми для звернення осіб, які надають допомогу, до правоохоронних органів і органів державної влади з метою отримання підтримки та захисту. Необхідно забезпечити фізичну безпеку осіб, які борються з корупцією. Це можна зробити шляхом надання їм особистої охорони, яка забезпечить їх безпеку від можливих загроз. Також важливо забезпечити безпеку їхніх сімей та близьких. Особам, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, необхідно забезпечити психологічну підтримку та консультування. Робота з корупцією може бути дуже важкою і стресовою, тому важливо мати механізми для надання психологічної допомоги та забезпечення підтримки в цих ситуаціях. Це може включати консультування, тренінги з управління стресом та розробку механізмів саморегуляції. Особи, які борються з корупцією, повинні мати доступ до інформації та освіти про методи боротьби з корупцією, а також про свої права та обов'язки. Надання освіти та підвищення правової грамотності є важливими аспектами для підтримки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції. Це може бути здійснено через тренінги, семінари та інформаційні кампанії.

Нарешті, важливо забезпечити міжнародну співпрацю та обмін досвідом у сфері запобігання та протидії корупції. Розвиток мережі співробітництва з іншими країнами та міжнародними організаціями дозволить обмінюватися кращими практиками, вивчати нові методи та знаходити спільні рішення. Така співпраця може сприяти ефективнішій

боротьбі з корупцією та забезпеченню безпеки осіб, які надають допомогу. Узагальнюючи, забезпечення безпеки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, вимагає комплексного підходу та спільних зусиль з боку держави, правоохоронних органів, громадськості та міжнародного співтовариства. Це включає створення ефективної правової бази, забезпечення фізичної безпеки, психологічної підтримки та освіти для осіб, які борються з корупцією. Також важливо сприяти міжнародній співпраці та обміну досвідом для досягнення більш ефективних результатів у боротьбі з корупцією.

Забезпечення безпеки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, є важливим фактором для створення інтегральної та стійкої системи протидії корупції. Ці люди вносять вагомий вклад у боротьбу з корупційними практиками, тому їх безпека та підтримка є необхідними для ефективного функціонування антикорупційних механізмів. Наше спільне завдання полягає в тому, щоб створити умови, в яких особи, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, могли працювати безпечно, вільно та ефективно. Тільки тоді ми зможемо досягти прогресу в боротьбі з корупцією та побудувати більш чесне та справедливе суспільство.

Список використаних джерел:

1. Право на захист: посібник щодо прав осіб, які надають інформацію про корупційні правопорушення. К. : ЦАБ, 2019.
2. Кузнецова О. В. Правовий захист осіб, які розкривають корупційні правопорушення. *Право України*. 2018.
3. Камінський Є. В. Концепція законодавчого забезпечення безпеки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції. 2020.
4. Євгенов В. В., Калашникова А. В. Аналіз механізмів забезпечення безпеки осіб, які надають допомогу в боротьбі з корупцією. *Право та безпека*. 2018.

Навчальне видання

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПРАВООХОРОННУ, СОЦІАЛЬНУ
ТА ДЕМОГРАФІЧНУ СФЕРИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

16 червня 2023 року

Редактори, оригінал-макет – *Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга*

Підп. до друку 24.09.2023. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний, цифровий.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 4,78. Обл.-вид. арк. 5,13.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rrv_vonr@dduvs.in.ua